

Szerkesztőség, kiadó-
nyitvat és nyomda
Csalj-Kolozsvár, Str. Baron
L. Pop. - Brassai-utca 10.

Az Uj Kelet telefonjai
Szerkesztőség ----- 277
Kiadóhivatal ----- 344
Nyomda ----- 379
Képes osztály ----- 435
A. N. Sz. ----- 338

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőségnek címez-
endek. - Kéziratokat nem
vissza és nem fizet-
hetünk meg

UJ KELET

ESZDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

071
2211

Hermann C. J. J. J.

Lejár

Előfizetési árak

Romániában

Egész évre ----- 400 lej
Félévre ----- 220 lej
Negyedévre ----- 120 lej
Egy hónapra ----- 40 lej
Egy szám ára pályaudvaron
és vidéken 10 lej

V. évfolyam, 131. szám

Csalj (Kolozsvár) 5682. Szivan 24.

1922. június 20. Kedd

Közeledés?

Két érdekes eseménye van a világpolitikának: Lenin visszavonulása és Franciaország új orientációja. Lenin visszavonulása bizonyos tekintetben új orientációt jelent Oroszország számára és Franciaország új orientációja visszavonulást jelent a régi politikától. Lenin hathónapos szabadságot kapott, ez idő alatt háromtagú direktórium helyettesíti, semmi kétség a régi szellemében, amelyet már Lenin messzire elterelt a bolsevista alap gondolatától. De bizonyos, hogy Lenin hatalmas egyéniségének a visszavonulása a helyzetet még inkább jobbfelé viszi. Érdekes, hogy a moszkvai jobbrakanyarodjával egyidejűleg megtörténik a francia balrakanyarodás, amelyről egyelőre óvatosan tapogatózó táviratok kezdenek beszélni. Ezek a Párisból kelt szükségesnek ma még csak azt mondják, hogy a francia politika az orosz és a jóvátételi kérdésben új felfogás előtt áll. Ezért ment Poincaré Londonba és a hágai konferencia kezdete is ezt a tényt bizonyítja. Franciaország az utóbbi időben egyre kényelmetlenebb módon érezte, hogy eddigi politikája mellett elszigetelődik, megkezdte tehát a diplomáciai visszavonulást s most azt mondják Párisban, hogy a francia külpolitika új orientáció előtt áll.

Érthető mind a kettő. Oroszország orientációja kicsit jobbra, Franciaország orientációja kicsit balra. Oroszország és Franciaország között van Németország, Németországon át találkoznia kell a francia és az orosz politikának. Ez a találkozás mintha már meg is történt volna. A rapallói külön szerződés a németeket az oroszokkal hozta össze, a franciákat pedig látszólag még jobban eltávolította a németektől és az oroszoktól. Látszólag, mondjuk, mert a valóságban, csak Poincaré politikája okozta az eltávolodást. Ha a franciák józanul kezdenek gondolkodni, muszáj úgy felfogni a rapallói egyezményt, mint amely a logika kéréseivel a kényszerrel szorítja rá őket a német-orosz blokkhoz való közeledésre. Ha ezt nem teszik, szembe helyezik magukat Európa nagyobbik kétharmadával és ez a szembe helyezkedés akkor is vereségre vezet néhány év múlva, ha történetesen együtt marad is az angol-francia-olasz antant, mint ahogy nem marad együtt, mert Rapalló és Génua a rozsdás abroncsot egy mozdulattal darabokra törte.

Ha a dolgok lélektanát nézzük, igen természetes, hogy Génuban még nem akart közeledni egymáshoz a kontinens két szélső felfogása: az orosz és a francia. Nem lehet máshol hónapra a legszükségesebb álláspont-ról radikális platformra helyezkedni. De Génua óta a helyzet súlyosan érelődött. Génua óta Franciaország egész sereg fenyegetést volt kénytelen kivédeni, egész sereg kudarcot elsimítani, a német jóvátételi kérdésben harciasságát leszerelni és engedni, holott még Génua idején erősen kötötte az ebet a karóhoz, hogy ha háború lesz is belőle, akkor sem enged. Ma már a francia kéréseivel a kényszerrel annyira megszilárdult, hogy már nem fenyegetőzik, de sopánkodik. Ha Németország nem fizet, mondják Párisban, Franciaország esődbe kerül. De ha Németországot fizetésre kényszerítik, mondják Berlinben és Londonban, akkor Németország kerül esődbe. Poincaré kezdi érteni az ellenlogikát és állítolag Lloyd George-

val megegyezik a német jóvátételre s a németek százharminckétfélmilliárd tartozásából több mint ötvenmilliárd aranymárkát slenged. Az orosz kérdésben szintén hajlandó engedékenységre. Ha a jelen nem esznel, az oroszok is kaphatják ilyesmire. A hágai konferencia a világ népeinek nem tulságos nagy reményei között született életre. Mindamellett lehetséges, hogy ott mégis történni fog

valami. Ha egyéb nem, még közelebb férékőznek egymáshoz a széleken lebegő felfogások. És ha ott nemis történik meg a megegyezés Európa népei között, majd megtörténik egy harmadik vagy egy negyedik helyen. Aki nem tud várni, az úgy csinál, mint Olaszország, Csehszlovákia és Németország: más uton keresi a megegyezést a százl milliókkal. Ahogy Schanzer mondja: praktikus uton.

Garanciális bizottság Berlinben

- Az Uj Kelet munkatársától -

Páris, június 19. A garanciális bizottság tegnap Berliabé utazott, ahol a „Temps” szerint legalább egy hétig fog tartózkodni. Az egyik pénzügyi szakértő elutazása előtt az Exelsior munkatársának kijelentette, hogy amióta Berlin és a jóvátételi bizottság legutóbbi jegyzékét váltották, a garanciális bizottság feladata elvileg ugyanaz marad, de a moratórium következtében érezhetően kibővült. A jóvátételi bizottság utasította a garanciális bizottságot, hogy a német kormányt egyetértően szabályozzák mindazokat az intézkedéseket, amelyekkel a költségvetést és a pénzügyi törvényeket előkészítik.

A hágai konferencia helyzete kedvező

Hága, június 18. Az előzetes konferencia értekezletét hétfőig elnapolták. A helyzetet ma optimistikusabban itélik meg, maguk a francia körök is. Benoit francia követ Poincaréhoz táviratot intézett, amelyben megelégedést fejezte ki az eddigi eredmények felett. A szombati nem hivatalos tárgyalások nem idéztek elő francia-angol differenciákat. Belgium a köztetítő a két nemzet között. A hágai orosz delegáció a Berlinben tartózkodó Csicseriattól kapja utasításait.

Szombat este a kisanant delegátusai a csehszlovák megbízottnál értekezletet tartottak. A megbeszélés tárgya az albizottságban levő helyek felosztása volt. Az orosz delegáció összetételét arra magyarázzák, hogy az oroszok mérsékeltabb magatartást fognak tanúsítani, nehogy a tárgyalások megszakadjanak. Poincaré és Lloyd George londoni találkozásától a hágai konferencia sikere vagy sikertelensége függ, ezért a főérdeklődés ma odairányul.

Poincaré tóztjai Londonban

London, június 18. Az angol nők egyesülete Poincaré tiszteletére bankettet adott, amelyen számos angol és francia kiválóság vett részt. Poincaré tóztjában köszönetet mondott az angol nőknek az elpusztított francia területek lakosságának nyújtott segítségért, amely az angolok és franciák közötti elszakíthatatlan kapcsolatot még mélyebbé, bensőbbé tette.

Burnham, a „Daily Telegraph” tulajdonosa szintén bankettet adott Poincaré tiszteletére, ezen a francia miniszterelnököt, mint Anglia legőszintébb barátját üdvözölte, Poincaré válaszában kifejtette, hogy pillanatnyi nézeteltérések Franciaország és Anglia együttműködését nem befolyásolhatják. A világ sorsa Franciaország és Anglia együttműködésétől függ.

Újabb monarchista-puccs készül Németországban

Berlin, június 18. A Hindenburg königsbergi utazása alkalmával történt tüntetések, valamint az Erzber-

ger meggyilkolásában bűnrészesség-gel vádolt Killinger felmentése alkalmából a németországi demokrata sajtó teleplezéseket közöl a német monarchisták újabb államesinyterveiről. A „Freiheit” szerint Hindenburg utja és más parádék csak egy katonai puccs gondos előkészületeinek teleplezésére szolgálnak. A rendőrség, katonaság és az összes minisztériumok lázas tevékenységet fejtenek ki a monarchista restauráció érdekében. A katonai párt el van határozva, hogy ezúttal teljes kimélet nélkül fog eljárni az összes demokrata politikusok ellen. A demokrata képviselők e tárgyban a parlament elé interpellációt fognak terjeszteni, amelyben szervezési teleplezésekkel fognak szolgálni. Richter szocialista rendőrfőnök szerint a jobboldali pártok készülődése nem komolyak, mindenesetre azonban megtette a szükséges intézkedéseket egy puccs megakadályozására.

Harc a Palesztina-mandátumért

London, június 18. Az alsó és a felsőház legközelebbi ülésén nagy Palesztina-vitát fognak rendezni, melynek élén sir Joinson Hicks és lord Islington közmisert antiszemita politikusok állnak. A Palesztina-vita előreláthatóan egy teljes ülésnapot fog igénybevenni úgy az alsóházban, mint a lordok házában.

Ugyancsak Londonból táviratozzák: Az olasz külügyminiszter megérkezését a londoni politikai körökben a közeli napokra várják. Megérkezése után azonnal tárgyalás alá fogják venni az angol-olasz egyezséget. A politikai körökben biztosra veszik, hogy Schanzer olasz külügyminiszter ebből az alkalomból az angol palesztinai mandátum ratifikálásának kérdését is meg fogja beszélni az angol kormányval. Abban az esetben, ha a megbeszélések teljes egyetértésre fognak vezetni, akkor a népszövetségnek jövő hónapban megnyitandó ülésén véglegesen el fogják intézni a mandátum kérdését.

A mandátum-kérdésnek küszöbön álló és kedvező elintézése egy utolsó erőfeszítésre készíti az olaszországi klerikális köröket és nevezetesen a pápai udvart. Rómából táviratozzák, hogy a „L'Idée Nationale” című klerikális napilap június tizenharmadikán vezércikkét közzölte, melyben erős támadást intéz a Palesztina-mandátum és a palesztinai zsidó nemzeti otthon ellen. A vezércikk szerint a Vatikán egy újabb dokumentum előkészítésén dolgozik a Palesztina-kérdésben. A szentszék állítólag nyugtalansággal nézi, hogy a mandátum rendelkezéseinek megváltoztatására irányuló akciója teljesen izoláltan maradt és hogy maga az olasz külügyminiszter is elutasítón viselkedett a Vatikán fontos követeléseivel szemben.

Még mindig nagy a zürzavar az amnesztia-rendelet körül

- Az Uj Kelet bukaresti munkatársától -

Az amnesztia-rendelet végrehajtása körül nemcsak Erdélyben, hanem magában a regátban is olyan nehézségek mutatkoznak, amelyek megnehezítik azt, hogy az amnesztia-rendeletet olyan széles keretek között alkalmazzák, amint azt a rendelet egyszerű átolvasásra kilátásba helyezi. Az amnesztia-rendelet végrehajtási utasítása azonban nem alkalmas arra, hogy a rendelet egyes homályos szakaszainak hiányosságain segítsen.

Igy a rendelet végrehajtása sok tekintetben azoknak a közegeknek tettségétől függ, akik a szabadlábra helyezéseket végzik. Legtöbb esetben ők véleményezik, hogy valamely büncselekmény, amelyet a letartóztatott elkövetett, az amnesztia-rendelet hatálya alá tartozik-e vagy nem. Az igazságügy-minisztérium néhány nappal ezelőtt távirati körrendeletet bocsátott ki az egész ország törvényeségeihez s ebben előírja, hogy minden olyan esetben, amikor az amnesztia-rendelet végrehajtása körül kételyek merülnek fel, távirati utasítást kell kérni közvetlenül az igazságügyminisztériumból.

A rendelet végrehajtása ellen nemcsak Erdélyből, hanem az okiráltság-ból is több panasz hangzott el, amelyekre vonatkozólag közvetlenül az igazságügyminisztériumtól a következő felvilágosításokat sikerült megszerezniem:

- Tekintve, hogy az amnesztia-rendelet nagyon bonyolult lett volna és rengeteg félreértésre adott volna alkalmat, az a bizottság, amely azt előkészítette, eltekintett attól, hogy a csatlakoztatott területekre vonatkozóan felsorolja azokat a paragrafusokat, amelyekben leírt büncselekmények az amnesztia-rendelet hatálya alá esnek. A regátára vonatkozóan felsoroltuk a paragrafusokat és a törvényeket, de mindegyik taxative felsoroltuk, hogy milyen büncselekmények azok, amelyek amnesztia alá esnek. Így tehát nem áll az az állítás, hogy Erdélyre vonatkozóan a rendelet keresztülvihető. Az ottani törvényeségeknek nem a rendeletben felsorolt paragrafusokat, hanem a benne felsorolt büncselekményeket kell alapul venni.

- Ténylegesen nehézségek merültek fel a hadbíróságok által elítélt egyének szabadlábra helyezése dolgában, mert a hadbíróságok és katonai börtönök adminisztrációja és berendezése, ügykezelési szabályzata, más és nehezebb. Ennek tulajdonítható, hogy a kolozsvári összeesküvésű pör elítélte még mindig börtönben vannak, igaz viszont, hogy az ő esetüket komplikálja az, hogy időközben kiadási eljárás indult meg s természetesen a román kormánynak érdeke az, hogy ha szabadlábra helyezi őket, akkor a magyar kormány is bocsáson szabadon, illetőleg adjon át Romániának néhányat a magyar börtönökben letartóztatott románok közül.

- Élénk meglepetés keltett a kommunistapör királyi ügyészsének, Cernat őrnagynak kijelentése, amely szerint a most szabadon bocsátott kommunisták között több ellen az eljárás változatlanul folyik tovább, mert az illetők olyan büncselekményekkel is voltak vádolva, amelyek nem esnek az amnesztia hatálya alá, eddig azonban, minthogy súlyosabb dologgal voltak vádolva, ezekre semmi súlyt nem helyeztek. Természetes, hogy ilyen eljárás alkalmas arra, hogy az amnesztia-rendelet intencióit teljesen kiforgassa eredeti mivoltából

Tejszin Teavaj
nu vidéki jól menő vennék.
és pontos!
iedmann
és pontos!
a és pládé raktár
AKKOK
Co.

és meggyújtja teljesen annak végrehajtását. Az igazságügyminisztérium, ha másként nem sikerül a kérdést véglegesen és komolyan rendezni, attól sem fog visszariadni, hogy új végrehajtási utasítást bocsásson ki s ebben részletesen újból megmagyarázza, hogy az amnesztia-rendeletet hogyan kell végrehajtani, nehogy annak keresztülvitele alárendelt közegek jóakarattól, vagy belátásától függjön.

Évzáró vizsgán

a kolozsvári Tarbut-gimnáziumokban

Természettanvizsga — héberül

Az Uj Kelet munkatársától

Ma délelőtt fejezik be a kolozsvári Tarbut-iskolák az idei tanévét. A vizsgák már vasárnap megkezdődtek és amikor beléptem az Eötvös utcai iskola udvarára, rögtön föltűnt a gyermekek arcán az ünnepeles hangulat, amit diáknyelven úgy hívnak — drakolás. Az igazság kedvéért meg kell írnom, hogy az egyik társaság javában futballozott a héber vizsga előtt öt perccel.

A második leányosztályban, amelyet elsőnek látogattam meg, éppen természettanból vizsgáztatták a kipurult arcú, fehérmasnis gyermekeket. Az elnöki pódiumról Kats Rósi igazgatónő sugározta a szigorúszót, Kohányi igazgató ur pedig vizsgáztató. Oldalt a kuratórium egy két tagja, szülők és vendégek figyelték a feleletekre. Kellemes benyomást tett rám a hallgatóság arca és magatartása: itt értékes munkát végeztek.

Künn a padosor előtt kis tömésű leányka áll és bizakodó tekintettel néz Kohányi tanár ur csillogó szemüvegére és várja a kérdést:

— Happará. A tehén.

És a kislány folyószóval leírja a háziállat külsejét, belsejét, hasznavehetőségét — héberül. A feleletet újabb héber kérdések szakítják félbe, de a gyerekek nem jön zavarba, minden gondolkodás nélkül felel az állattan egész anyagából vett kérdésekre. Megérdemli a kettőt. A háta mögött negyven gyerekköz nyulkál, ágaskodik, segíteni akar, de hiába, nincs rá szükség.

Az igazgatónő az asztalon levő füzetlapból kiválogat feltűntetőket és átadja, nézzem meg. Rajzfüzetek, az oktatást szemléltető képekkel. Az egyik füzetben, Weisz Izabellával meglepően biztos vonású rajzok vannak, határozottan művészevűt sejtetnek. Őra után megmutatták a füzet tulajdonosát. Jellegzetes arcú, barna kislány, nagyon érdekes szeme van. Nagyon megszegevelte magát, amikor több vendég megdicsérette.

Némelyik gyerek roppant lámpalázzal kiütközik. A héber kérdésekre, ha akadva is, hibátlanul felel, de amikor Kohányi igazgató magyarrá tereli a szót, a legegyszerűbb kérdésekre is mosolygósan zavaros választ ad. Ekkor ismét héberül kérdezik, beszéljen a méről és a kislány most már szép folyékonyan elmondja:

— Haddóvra serec-haof... Hap-palim ószim et haddóvas...

És minden szót ért, amit elmond. Még szebb feleleteket hallottam a héber nyelvből. Ez az igazgatónő tárgya. A gyerekek nagyon respectálják. Hozzászólás nélkül vágják rá a feleletet:

— Katavti ze zeman avar, guf rison ó risona.

— Tapuach rabbim: tapuachim, nizmach: tappuchó.

Valamelyik kislány bukásra áll szegény. Próbálják megmenteni. Nem megy. Az elnök már más szót és ekkor a gyerekek megjön a szava. Átment és boldogan siet a helyére.

A pedellus esengőjének a szava azért mégis megkönnyebbült lélekzettel csalt ki a kislányokból. Egy pillanat alatt tele lett az udvar. A tanulók hirsereglettek a többi osztályokból is és rajokban fogják körül az egyes tanárokat. Infeld Zwinek egy nagyobbacska

leány egész oszok rózsát nyom mosolyogva a kezébe, a második fiúosztály héber felírással egy doboz Zamfirescut. És a gyerekek vidáman körülrajongják és csacsognak, csak úgy perog nyelvükről a héber szó. Edelstein Jehudát három barnaképi kisleány majd letépi, hogy beszéljen velük magyarul. Egyik jobban kiabál, mint a másik, persze héberül, hogy hiába tagadja, hallották már magyarul beszélni. A szorongatott tanár, hogy lecsillapítsa a kedélyeket, egész mesét talál ki, hogy akit a gyerekek magyarul beszélni hallottak, az nem ő, hanem egy unokaöccse volt, aki megszállásig hasonlít hozzá. Kinevetik. Hamart egy csomó fekete sapkás fiú fogja körül:

— Má naasse bakkájic? Mivel töltöttük el a vakációt?

Kék nyári ruhás, felsőbbosztálybeli leány képeslapokkal ront neki dr. Fürst

A per, amely sohasem ér véget

A kolozsvári hitközség nyilatkozik az igazságtalan ítélet ügyében

— Az Uj Kelet tudósítójától. —

Az Uj Kelet többiében megemlékezett arról a perről, amely a kolozsvári hitközség és a tőle elszakadt szefárdok között lefolyt. Közöltük azt is, hogy a hitközség a per folyamán a választott bíróság egyes tagjai részéről olyan megatartást tapasztalt, mely joggal kellette fel benne azt a meggyőződést, hogy ez a bíróság nem fog ebben a perben elfogulatlanul és az igazságnak megfelelően ítékezni. Ép ezért a hitközség elhatározta, hogy a pertől visszahúzó, amit annál is inkább megtehetett, mert, mint felperes, a per ura volt. Egyben eleve bejelentette tiltakozását az ellen, hogy a bíróság ítéletet hozzon az ügyben, mert e pillanattól kezdve ahhoz többé joga nincs. Jellemző e választott bíróság tagjainak mentalitására, hogy az ismert előzmények után, mégis ítéletet hozott a perben, felruga ezzel a vallási és világi igazságszolgáltatás legelemibb szempontjait. Az ítélet

a szakadást jogosnak és vallásilag kívánatosnak jelentette ki.

Az ítélet nincs indokolva, ellenben csatolva van hozzá négy rabbi véleménye, amelyben ezek kijelentik, hogy olyan hitközségben, ahol cionisták vannak, a vallásos emberekre kötelező a kilépés.

A kolozsvári ortodox hitközség vezetősége e bornirt és minden józan alapot nélkülöző ítélet "kapcsán" szükségesnek tartotta, hogy a zsidó közvéleményt egy nyilatkozatban tájékoztassa.

A deklaráció így szól:

Hitközségünknek, a mintegy 60 tagból álló a külön hitközséggé alakult szefárdokkal felmerült vitás ügyében anélkül, hogy elapós bizonyítási eljárás lefolytatott volna, egy ítéletet küldött meg a választott bíróság elnöke, melyben minden indokolás nélkül, nevezett csoport kilépése jogosnak nyilvánítatik s egy önálló hitközséget megillető összes jogok számára biztosítanak anélkül, hogy hitközségünket a kilépett csoport részéről tanúsítható kizsákmányolási eljárása ellen megvédené.

Egy ilyen, az egész országra oly jelentőségteljes ítélet indokolása helyett mellékeli négy külföldi rabbi véleményét, melyek alapján a bíróság elnöke által adott egyoldalú és házagos információ szolgált. E véleményben kell szükség-szerűleg az indokolat megatlátnunk. E vélemények pedig oda konkludálnak, hogy minden istenfélő zsidónak vallási kötelessége hitközségünkben kilépni és a szefárdokhoz csatlakozni.

A hitközség a keblü bét dinhez fordult a következő négy kérdéssel.

1. Egyáltalában köteles-e a hitközség a választott bíróság döntését legálisnak elismerni?

Oszkárnak, írja alá, a többi tanárok már adtak autogrammot. A nagy zsi-vajban alig hallják meg a csevegést.

Bocsuzól még benéznek a harmadik finosztályba. Szuk Otília dr. vizsgáztatja magyarról a nebulókat. A közelgő megváltás kissé fegyelméletlenné tette a fiukat, sokat izegnek-mozognak a padban. Lehet, hogy a vizsga idegesíti őket. De tudnak. Különösen tetszett nekem az egyik gyerek, aki nagyon szépen szavalta el Frug: A serleg című versét. Utána a francia vizsga következett. Dienes László dr. tanítványain sietült megállapítanom legjobban, hogy ebben az iskolában az életre tanítják a gyermekeket.

Amikor elbocsuztam az iskolától, az örömebe egy kis irigység is vegyült. Milyen jó ezeknek a gyerekeknek: holnap kezdődik a vakáció.

Assér Lemil.

2. Ha igen, jogosult-e a hitközség egy nagyobb tekintélyű bét-dinhez felebbezni?

3. Köteles-e a hitközség egy ilyen végérvényes döntésig a kilépettek gabozalleményéről lemondani?

4. Mily álláspontot foglal el a bét-din a 4 rabbitelintély azon véleményével szemben, hogy minden istenfélő zsidó köteles a szefárdokhoz csatlakozni.

A keblü bét-din következőképp válaszolt:

A hitközség köteles minden fentar-zás nélkül a döntést respektálni, felebbe-tésre nincs joga és a kilépettektől gabellát nem szedhet.

A negyedik pontra nem nyilatkoznak. A keblü bét-din elnöke Glasner Akiba főrab ur e döntés ellenében következő különvéleményt jelentett be.

A hitközség a választott bíróság előtti tárgyalás rendjén deklarációjában kijelentette, hogy jóval a bíróság megalkatása előtt három elismert rabbitelintély a szefárdok kilépését és ön-álló hitközséggé alakulását teljesen jogosnak nyilvánította, ezt a véleményt a bíróság összeülése után a hitközség felhívására nemcsak hogy nem vonták vissza, hanem újból meg erősítették: ennél fogva a hitközség a bét-dint ezen hatáskörön kívül álló s időelőtti vélemény befolyása alatt állónak tartja s nem tekintheti párton felül állónak s részrehajlatlannak. Erre való hivatkozással, az érdemi tárgyalásban többet nem vett részt. A hitközség onnélfogva egy független külföldi bét-dint követelt s az általa megnevezett bírótól a mandátumot megvonta. A hitközség ezen álláspontjával azonosítottam magamat.

De ettől eltekintve, a Csónan Mispát 14. szakaszára hivatkozva, az esetben, ha a bíróság látja, hogy a fél bizalmatlan vele szemben, köteles az ítéletet indokolni akkor is, ha ez nem kértet; a bét-dinnak nem volt szabad tehát indokolatlan ítéletet kézbesítenie. Ennélfogva a hitközség ezen vitának egy független külföldi bét-din leendő eldöntésig, nem köteles ezt az ítéletet respektálni. A keblü bét-din többségének állásfoglalása ellentmondást tartalmaz. Mert amikor a 4 ik pontra — mely nyilvánvalólag az ítélet alapján szolgált négy rabbi véleményére vonatkozik — a nyilatkozatát megtagadják, — akkor hogyan mondhatják az ítéletet kötelezőnek és meg nem felelhetőnek. A hitközség részéről felszólítandó a bírák, hogy félre nem magyarázhatólag nyilatkozzanak, azonosítják e megukat ezen négy rabbi véleményével, hogy minden istenfélőnek kötelessége hitközségünkben kilépni és igenlő esetben szükség-szerűleg első-sorban önmagukra nézve kell hogy a konvenciót levonják, vagy ha azzal nem értenek egyet, azt jelentsék ki nyíltan és őszintén, azzal, hogy a ki-

lépést nemcsak hogy nem vallási kötelesség, hanem tiltott dolgot követ el az, aki kilépésével károsítja a hitközséget és mindaddig, amíg a dajanim e kérdésben pozitív formában állást nem foglalnak, nem vagyok hajlandó azokkal együttműködni.

— Javasolom tehát, hogy a körítés egész komplexuma terjesztessék külföldi nagyok elé és azoknak a döntése szerint cselekedjék a hitközség.

A hitközség előjárósága beható tárgyalás után a következőképpen határozott:

A hitközség előjárósága azonosítja magát főtisztelendő főrabbijának a kijelentéseivel és felszólítja a dajanim-t, hogy a negyedik kérdőpontra nézve haladéktalanul nyilatkozzanak, ellenes esetben a rabbiológium tagjainak többé nem tekintetnek. Egyébként fentartja magának a hitközség a további intézkedéseket ezen felül fontos, az egész országot eminensen érdeklő ügyben.

A hitközség előjárósága melegen apellál a kétségtelenül indokolatlan ítélet által felidézett nehéz napokban minden hű tagjához, hogy a hitközség vezetőségét, mely főrabbijával egyetértőleg a hitközség vitális érdekeiért küzd, teljes bizalommal és ösztudatos nyugalommal támogassa.

Bécsi napló

(Egy vidéki ember vallomása)

Bécs, június közepén. Ezeket a sorokat egy vidéki ember írja, aki régen nem járt nagyvárosban. Valamikor maga is nagy lármákban élt, de akkor is szeretteit a csöndben meglapálni. Életét utóbb a vidéki élet szűk határai zárták, lassu tempójú lépésekben járt, napjait hiszámította, örömeit mértékkel vette és bánatosan visszamelegszett sudár utakra és magas házakra. Néha arról álmodozott, hogy nagy és tágas térhez érkezik majd egyszer és ott elvész az élet nyüzsgésében.

Ne tessék tőle rossz néven venni ezeket az apró kántálásokat. Maga is beismeri, hogy kis oszadék mellett áll-dogál, de fejesóválásai őszinték. Nem fedezett fel semmi nagyot, embertársai ilyenemre se méltatnak. Egyszerű emberi sorokat jegyez föl és nem kér többet, csak egy kis elnézést és megbocsátást.

Kosice és Wien között. Azt hiszem mindenki ezt teszi az uton. Számol. Lassan átalakulok szörzögeppé. Mindent megszorzok hárommal. Utitársaimat is háromszoroztam. Pedig akármelyik egynek is sok. Mégis szoroznom kell, hogy nyugodt talajon álljak. Csak így tudom összehasonlítani azt a magamat, aki elindult, azzal, aki most itt bóbiskol a Tátra hegyei alatt. Tudom, hogy kicsinyes vagyok, de én igazán nem felelek róla, ha az élet mértéke, a magam életé is az a néhány papiros, amit óvatosan a mellémhez szoritok, nehogy utazó zsebtárcájok kiemeljék a zsebemből. Ami otthon egy volt, az itt három. Az egyenesülhöz magamat is egyhármadára redukálom. Ostobaság a pénz. Szeretnék nevem rajta. De nem érzem hovatartozásomat se eléggé biztosnak. A nevetést se tudom hikeresni álmos életemből. Nem vagyok tisztában semmivel. Az idővel se. Örömet már előregazítottam a nyugati időhöz, de életformámat, tájékozódó képességemet még baj van. Az at-bóbiskolási éjszaka mintha sokkal több lenne egy éjszakánál. Az ilyen gyors iramadásban minden nagyon soknak látszik. Kisiklottam egy küssé az időből, nem baj, majd visszasioklom.

De ez a két ember mégis bosszant. — Rög nem látam, Krampfur ur. — Pedig mindig erre utazom.

Az emberek még a vonaton is szeretnek beszélni. Pedig tisztában vannak vele, hogy ostobaságokat mondanak egymásnak.

— Mit csinál az öreg?
— Bajlódik.
— A gyár?
— Most már megy.
— Magunkhoz térünk. Pedig már

ugy volt, bo bennünket.

Igazán k öket. A ker A hegyek h ujat tud mo mételni tud.

— Megv nem érdeme

Kimente! szájába nézt henteregték. ből, megszo

Bécsben, riadt vagyok hogy elvész lek, hogy le tesben a rabbiológium tagjainak többé nem tekintetnek. Egyébként fentartja magának a hitközség a további intézkedéseket ezen felül fontos, az egész országot eminensen érdeklő ügyben.

A hitközség előjárósága melegen apellál a kétségtelenül indokolatlan ítélet által felidézett nehéz napokban minden hű tagjához, hogy a hitközség vezetőségét, mely főrabbijával egyetértőleg a hitközség vitális érdekeiért küzd, teljes bizalommal és ösztudatos nyugalommal támogassa.

— Ötszáz

A régi és mecszek

Hová lettek

gadtak és m a számokkal

cent lepott; emberek lop

nem esodák tek a pénz

nem rendezk hogy maga

belenyagodn egycentimes

bet holl fize

Közben é már ötöt nu

nom hstsza; másodpercen

taxi. Tehát hatszázal és

bában eloz már minden

ton szcrozi

Nem feks az utcára. M

allok. Nem m oldalára. Vi

sen, egymás utcakból, ási

másikra. És Mozhóz barrik

töréshez. A Megérdemlen

lán el is táto másfélórja b

bol egyetlen gem senkise

a kalapom és zényszeredet

ar aroomra. tünés nélkül

és megkeresse kor esténkén

sehol. Azt aki egykor o

kem van t még magamb

sommit.

Ma már ember és a

idageimet. A modtak az ne

lőben is nek a hotelemba

szem mennél kiadásabban

ezér koronáé

Bécs, köve hogy pihenje

fogom kipih huszonnégyór

dott. Folyton ezrekbe kerül

dobálni a pé hogyan csiná

szem neik kell élniök, k

zükből. Persz nagykeresked

mennél nagy nál szegény

sokat kérni, felére ne apa

tud legjobba tart lépést ve

Ma már n számok nem

lenni. Én is

Ha gyorsan kiszolgált, pontosan kimért és jó tűzifát akar, forduljon a Frenkel-fatelephoz

1347

(volt Janosty és Tsa) Strada Aprisjardat (Gyulagya-u.) 13. Telefon 2-90, 4-01, 7-88

nyug volt, hogy a jó valuta agyoncsap bennünket.

Igazán kár, hogy nem tette. Unom őket. A kerekék nótázása sokkal szebb. A hegyek hajlása, szótárulása mindig újat tud mondani. Az ember csak ismételné tud.

— Megvenném. Az öregnek igazán nem érdemes bajlódni vele.

Kimentek a peronra és egymás szájába néztek. Szájüregükben számok hentegettek. Mindegyiket, már szokásból, megszoroztam hárommal.

Bécsben, este. Nem tehetek róla, ha riadt vagyok. Akkor ez a pályaudvar, hogy elvész benne az ember. Attól félek, hogy letaposnak. Másfél éve voltam itt utoljára. Akkor se volt kisebb. De szóta összezavartam. Furesa ez a változás. Megváltoztam, ezért látok mindent megváltozottként. Én a másfél év alatt nem számoltam. Ők pedig esztől folyton szoroztak. Nem eseds, ha megírultek valamennyien. Vagy én vagyok bolond?

A hordár feldobja az autóra a kofortját.

— Ötszáz!

A régi hordárok kedélyesek voltak és megrészesek. Ez mogorva és türelmetlen. Hová lettek a régiék? Idegeik megdagadtak és megpuffadtak, együttáncolnak a számokkal és ha ma Zürichben egy cent lepotyann a boronáról, ezek az emberek lepotyannak az égről. Ők már nem esedákoznak rajta, berendezkedtek a pénz lengésére. Én azonban még nem rendezkedtem be. Ezért érzem, hogy magam is lengek. Nem tudok beleingadni abba, hogy egy zürichi egycentimes miatt száz koronáival többet kell fizetnem a feketekávéért.

Közben észre se vettem, az autó már ott áll. Ezt meg kell szoroznom hatszázal. Folyton szorozok, mert másodpercenként negyvennégyre ugrik a taxi. Tehát nyolc. Mert megszorozom hatszázal és fizetek. Majd fenn a szobában elosztom hetvennégyre. Mert itt már minden nagyon komplikált. Folyton szorozni és osztani kell.

Nem fekszem még le. Lemegek az utcára. Minden utcasarkon percekig állok. Nem merek átmenni az utca túlsó oldalára. Villamosok futkosnak, sebese, egymásután, kibujnak a mellék-utakból, stílikának az egyik oldalról a másikra. És közben kocsi és autók. Mozgó barrikád. Bátorság kell az át-töréshez. Azért is binevetem magam! Megérdemlem. Vidéki ember! Még talán el is tátom a szám. Perze, hiszen másfélórja botorkálok az utcákon és sehol egyetlen ismerőst se látok. Itt engem senkise ismer, nem kell leemelnem a kalapom és nem kell fnyar életem ényyszeredelt mosolyát félrincálgatnom az arcomra. Észre se vesz senki. Fel-tűnés nélkül lopódozok végig a parkon és megkeresem a padot, amelyen egykor esténként üldögéltem. Nem találok sehol. Azt a fiatalembert se találok, aki egykor ott üldögélt. Valami emlé- kem van tőle, a szomorúsága. Azt még magamban hordom. De egyebet semmit.

Ma már nem ülök le sehová. A sok ember és a sok jármű elgázolta az idageimet. A számolástól pedig kifia- modtak az agyszéljeim. Az osztás kü- lönbben is nehéz művelet. Hazamegyek a hotelemba és sietve lefekszem. Igyek- szem mennél gyorsabban és mennél kiadósabban aludni. Napi tizennyolc ezer koronáért.

Bécs, következő nap. Azért jöttem, hogy pihenjek. Azt hiszem sohase fogom kipihenni azt a fáradtságot, ami huszonegyóra alatt itt belémakaszko- dott. Folyton sietek, mert minden óra ezrekbe kerül. És nem akarom ingyen dobálni a pénzemet. Nem is értem, hogyan csinálják ezek a bécsiek. His- senkinek sem árul expresszetességgel kell élniük, különben nem futja a pénz- zükből. Persze, hogy nem futja. Egy nagykereskedő ismerősöm beszélt el, monnól nagyobb üzleteket csinál, an- nál szegényebb lesz. Nem tud olyan sokat kérni, hogy a valuta másnap a felére ne apassza. Általában a valuta tud legjobban sietni. Kéves emberfia tart lépést vele.

Ma már nem számolok és az ezres számok nem lepnek meg. Kezdek bécsi lenni. Én is megállok a banküzetek

előtt és gondfelhőzőtt arccal mustrálok a váltóárfolyamokat. A hölgyeket se az ékszerkirakatok vonzzák, hanem a valuta állása. Vettem egy sorsjegyet ezer koronáért, ha szerencsém lesz, nyerhetek vele öt kiló lisztet. Egy él- mes bécsi bank élelmiszer-sorsjegyeket bocsátott ki. A főnyeremény egy ele- ven sertés. Én beíráim egy hizott li- hával.

De holnap elutazom. Nekem elég volt Bécsből. A nyereségre se tartok igényt. Ezt a naplót még befejezem s megesküszöm, hogy Bécsben nem írok többé naplójegyzetet. Két órai munkám a hotelszobában pontosan ezeröttszáz koronába került. (Tessék atána szá- molni). Holnap utazom Neuheimbe. Szívbajt kaptam.

Sas László

Beszélgetés Fujisava doktorral a népszövetség japán titkárával

a Palesztina-mandátumról, a nép- szövetségről és a japán életéről

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Tegnap este közép-európai utja so- rán Kolozsvárra érkezett Chikas Fu- jisava doktor, a népszövetség egyik titkára. A fiatal japán tudóst a pre- fektus, a polgármester és a helyőrség egyik képviselője fogadták a pályá- udvaron. Külön küldöttség várta: Csehi Andor plébános vezetésével Fu- jisava doktort az eszperantisták ré- széről. Ma délelőtt szállodai lakásán munkatársunk meginterjúgta a nép- szövetség titkárát, akivel hosszabban beszélgetett különböző, leginkább a népszövetség feladatait érintő kér- désekről.

— Hogyan áll a Palesztina-man- dátum ügye a népszövetség előtt? Vannak-e kilátások arra, hogy zök- kenés nélkül és már a közeljövőben elintéződik ez a világban széjjelzört zsidóságnak nagyjelentőségű ügye?

— Ezen az a téma az, amely miatt meg kell rövidítenem utamat. Elő régen randevu-i ülése lesz a népszövetségnek, hogy végre

dűlőre vigye a Palesztina-man- dátum ügyét.

Nem megy majd egészen simán a dolog, de nekem az az érzésem, hogy még ezen az ülésen fogják el- intézni a zsidóság égető problémá- ját, sok minden akadály ellenére is. Angliának sok baráta volt e kér- désben és e barátai között Japán az, amely nagy szimpátiával viseltetik a zsidó kérdésnek Palesztina utján való megoldása iránt. A népszövetségnél a mi képviselőnk, gróf Ishy egyike a legideálisabban gondol- kozó államférfiaknak, azonfelül ki- váló diplomata is és ami a leg- fontosabb ebben az esetben, a nép- szövetségnek nagy befolyásnak ör- vend. Szíves-lelekkel támogatja a zsidó ügyet. Az ő álláspontja ma- gnes minden zavaró körülménytől. Nálunk nincsen nemzetiségi kérdés, ő az ilyen problémát a tárgyalgós- ság szemüvegén át nézi és mint- hogy kulturában és érzésben a leg- humanisztikusabb eszméktől vezé- relteti magát, érihető, hogy a zsidó- kérdést úgy kívánja megoldani, mint Anglia, ahol szintén inkább huma- nitárius indítékok érvényesülnek, semmint gazdaságiak vagy nemze- tiségiak.

Fujisava doktor áttért a népszö- vetség munkájára. A népszövetség ügyel arra, hogy a versaillesi, a trianoni és a többi békeszerződés- sekben garantált kisebbségi jogok minden körülmények között respek- táltassanak. A nemzetiségek nyel- vének, kulturális és vallási szabadságának megóvása egyik főfeladata. Nem kevésbé fontos feladata még, hogy a háborus ellentéteket elsi- mítsa és a népek összebarátkozásá- nak és a háborúk megállításának elvét a gyakorlatban is keresztül- vigye. Ha valamelyik kisebbség sé- relmeit a népszövetség elé akarja juttatni, akkor a Bernben működő irodája közvetíti ezt a népszövetség főtákarával, Erik Drumonddal. Drumond feladata lesz az illető államot felhívni az elkövetett sérelmekre, amelyek természetesen csak akkor nyújthatók át, ha benne az esetek teljesen precizizozva és okmányzerű bizonyítékokkal vannak ellátva. A főtákar ezenfelül értesíti a népszö- vetségben képviselt összes államok küldötzeit. Ismeretes, hogy a ma- gyar delegáció Genuában figyelmez- tetta a politikai bizottságot sz Er-

vényben élő magyarok érdekeir. Ebben az ügyben a népszövetség egy határozatot, hogy

szeptemberben bizottságot küld Erdélybe, mely a helyszínen fogja a sérelmeket megvizs- gálni.

— Én magam — mondotta Fujisava — a népszövetségben a japán népszövetségi ligák és a berni népszövetségi közötti kapcsolatot köz- vetítem. Iman irányítom a propa- gandát és összeköttetésben állok minden olyan japáni egyesülettel, amely a népszövetség eszmévilágát teszi magáévá. Mondhatom nagy si- kerrel dolgozom. Japánban olyan nagy a pacifista gondolat és olyan erős, hogy a kormány reakciós gon- dolkodás és működése ellenére, a népszövetség ideológiája ma, hogy ugymondjam a legmélyenjáróbb. A kormány hatalmas haderőt küldött Szibériába, de a nép egész nyíltan háborúellenes.

Megkértük Fujisava doktort mon- dani egyet és más

Japán mai helyzetéről.

— Japán mai kialakulásának egészen különös, egészen sajátos és érdekes előzménye volt. Mi, amikor a háborúba beléptünk, már egy előző há- ború sokat okult nemzet voltunk. A világháborúban nem öltünk fel minden erőnkkel. A többi nemze- tek emberanyagukat, iparukat, egész gazdasági életüket a háborúra összpontosították, míg mi épen a há- borús éveket használtuk fel iparunk fellendítésére. Eddig egyetlen iparunk volt: a selyemipar. A háború során ezt az iparunkat vasiparral, acél- iparral, textilrel és különösen kémiai iparral gyarapítottuk. Ez a körü- mény új rétegződéseket okozott a népességben. Európai értelemben ipari munkásságunk nem volt, az- előtt a selyemgyárak leginkább nő- ket foglalkoztattak. A háború be- fejeződött és mi itt állottunk szem- ben egy nagy problémával: a mun- kaskérdéssel. Az európai kapitaliz- mus számára megnyitottuk kapuinkat és a földmunkás proletáriátus mellé megkaptuk nagy városaikban Tokió- ban, Jokahamában, Csakában és mindenütt, ahol a gyáripar valóság- gal a földből nőtt ki,

a munkásproblémát.

Az persze új politikai kérdések elé állította az országot, nevezetesen annak uralkodó osztályait. Ez a nép, amely a háborúban vagy vérézt, vagy az ország fölvirágzását segítette elő, ma is ki van zárva a törvény- hozásból. Választójoga csak 25 éven felüli férfiaknak van, ezek közül is csak azoknak, akik legalább évi tíz jent fizetnek egyenesadóban. Tehát csak a földbirtok, a nagy és közép- ipar, a bürokrácia és arisztokrácia vannak képviselve a parlamentben. A kormány pártja, a senjukai igen erős, míg a liberális ellenzék — ja- varészt publicisták és tudósok — in- kább propagandisztikus munkát fejt ki, együtt azokkal a tudósokkal, akik Európában jártak és akik szeretnék a mai rend keretei között megoldani a munkaskérdést, hogy a forradalom elkerülhető legyen. Iparunk állan- dóan gyarapodik, ma már tekintélyes exportja van. A nyersárut gyorsan és olcsóbban tudjuk Kínában besze- rezni, mint az Egyesült Államok és

innen van közöttünk és az Unio között gazdasági harc.

Japán mai kulturájáról

dr. Fujisava ezeket mondotta: — Egészen ősi és különös kultú- ránk van, amelynek jellegzetes vo- nása a legfinomabb, a lelegeleltse- rűbb lira. Országuk a föld egyik legszebb pontja. Körülöttünk a ten- ger csodaszép kékje, az országban pedig szebbnél szebb tájak. Virágaink a legszebbek a világon. Kétféle póz- zisunk van: Uteah. Ez egy harmine- egy szóból álló költemény és Haikai, amely mindössze tizenhét szóból áll. Olyan költészet formák ezek, ama- lyek legközelebb állanak népünk ter- mészetéhez és amelyekben minden gondolat és érzésvilágunk kifejezhető. Szükszavunk vagyunk, keveset be- szélünk, de annál többet cselekszünk. Körülbelül hatvan évvel ezelőtt meg- nyitottuk kapuinkat a külföld előtt és azóta beszéreltünk hozzánk az európai irodalom javatermése.

Festészetünk ismeretes.

Ez is gyöngéd és finom, mint költé- szetünk. Nem helyezettünk súlyt a színre, a vonalak fontosak nálunk, ezek adják az effektust. Festésünk leg- szívesebben a természetet rajzolja. A tavasszal nyíló fákat, hatalmas hegységeket, szálló felhőket és nap- fölkelést. Milliányi változatban, de mindig művészi és soha nem untatón rajzolják ezt meg művé- szeink.

Zenénk még primitív.

Van egy három húrral felszerelt hegedűnk Scamisen, amely azonban csak kísérőre alkalmas. A zsebet azonban már inkább vettük át az európaiaktól és ma már Tokió valóságos zenecentrum, ahol legin- kább Beethovent, Wagner, Lisztet, újabban pedig Strauss kultiválják. Jamadakoskó egyike azoknak, akik gyönyörűen adaptálni tudták az euró- pai zenét a japán nemzeti zenével.

Tudományunk

teljesen európai nivón áll, matematikában és az orvostudományokban egyetlen ország akadémiaja vagy klinikája nem vehetkedhet velünk. Analfabétánk nincs, népiskolánk hat osztályból állanak, liceumjaink fran- cia mintára tervezettek és bárhol helyt állhatnának.

Az eszperantóról megjegyezte, hogy a háború befejezése óta Japán talán az egyetlen ország, ahol az eszperantó lassanként általánossá vá- lik. Ez odavezethető vissza, hogy a japán nép idegen nyelvek megtanul- lására nem nagyon hajlamos, viszont erős igyekezettel kíván résztvenni minden európai relációban.

Pályázat.

A siriai (Világos) izr. hitközség egy kántor-metszői állásra pályázatot hirdet. Javadalmazása ötszáz lei havi fivetés, szabad lakás kerttel, teljes schita és a szokásos mellékjövendelmek. Pályázni óhajtok felhivat- nak, hogy képesítet, eddigi működés, kor és családi állapotokat feltüntetve bizonyítvány másolatokkal felszerelt kérvényeket alulírt elnökséghez vagy Sonnenschein Eliás kerü- leti rabbi Pankota ciare beküldjék az elnökségnek. Utazási költség a megülvottnak megtérítettik.

Siria (Világos), 1922. június 12. (Aradmegye.) Izr. hitk. Elnöksége

A Nagyszentmiklósi Izraelita Hitközség Előljárási Bizottsága

51—922. sz.

Pályázat.

A nagyszentmiklósi kongresszusi izra- elita hitközségénél a rabbi-anakönyvvezető állás megüresedik, melynek betöltésére ezen- nel pályázat hirdetettik.

Pályázótól a román nyelv tudása vagy 2 éven belül való elsajátítása megkövetel- tik, képesítése a vallás és szépművészeti mi- niszter rendeletével van szabályozva.

Javadalmazás megegyezés szerint. (Ed- dgi javadalmazás rabbi-anakönyvvezető, hitoktató és jegyzői állások együttes ellátá- sáért évi 22.000 lei, modern lakás és a hiva- tallal járó mellékjövendelmek.)

Meghívottak utiköltésgei megtérítet- nek. Pályázathoz melléklendő eddigi szolgá- lati működésük és életvitásuk, valamint családi állapot feltüntetendő. Pályázati határidő 1922. június 30. Nagyszentmiklós, 1922. május 28.

Hitközségi Előljáráóság.

m vallási köte-
lőket követ el
sitja a hitköz-
g a dajanim e
ban állást nem
ajlandó azok-
hogy a kérés.
a terjesztések
zoknak a dön-
a hitközség.
agsa beható tár-
zóképen hatá-
aga azonosítja
bbijának a ki-
ja a dajanim-t,
pontra nézve
zanak, ellen-
tagainak többé
ként fentartja
további intéz-
ntos, az egész
ló ügyben.
sága melegen
dokolatlan ité-
napokbar min
hitközség vo-
egyetértőleg a
rt küzd, teljes
nyugalommal

pló
allomdsai)

én. Ezeket a
irja, aki régen
alamikor maga
de akkor is
lapulni. Életét
határai zárták,
n járt, napjait
ékekkel vette és
tudatára
aról álmodo-
térhez érzékek
olvész az élet

néven venni
kat. Maga is
k mellett áll-
szintek. Nem
embertársai
ltatnak. Egy-
gyeget fől és
y kis elnézést

Azt hiszem
uton. Számol-
gép. Mindent
titársaimat is
g akármelyik
szoroznom kell,
jak. Csak így
ak a magamat
ost itt bóbiskol
Tudom, hogy
n igazán nem
t ismétke, a
shány papiros,
ahoz szorítok,
k kiemeljek a
gy volt, az itt
z magamat is
t. Ostobaság a
rajta. De nem
at se eléggé
se tudom ki-
Nem vagyok
lól se. Őrá-
am a nyugati
ai, tájékozódó
van. Az át-
a sokkal több
k ilyen gyors
nyon soknak
sissz az időből,
on.

égis bosszant.
Kraupfer ur.
utazom.
pation is szo-
stában van-
okokat monda-
?

Pedig már

la Aprisjandor
90, 4-01, 7-05

3960-1

HIREK

PILPUL

Becsületszavamra, nem merném utána csinálni Stevens kapitánynak ezt a stíkjét. Nem én, pedig bátor fiúnak tudom magam. Istenem, amit ez a Stevens csinált, beleütközök egy határozott utazási paragrafusba. És ha rosszul csinálja, egyébe is beleütközök. Nagyon kellemetlen dolog, ha az ember paragrafusokba ütközik, még kellemetlenebb, ha a vasut ütközi közé ütközik, ezért találták ki okos emberek a szatályt és ez minden jóra való utasnak már az agyába idegződött, hogy menet közben kiszállni tilos. Stevens kapitány elküldte a szabálytalanságot, hogy menet közben. Nem a robogó vonatról, ő sokkal kellemetlenebb: a szálgördő repülőgépből szállt ki menetközben. Stevens, aki különben amerikai fiókó a Daytonban lakik, megvárta, amíg a repülőgép hétezer méterre emelkedik, azután kinézett, mintha csak arra lett volna kíváncsi, hogy derül-e az időjárás, vagy borús, esernyőre van-e szükség, vagy napernyőre. Amikor konstataja az időjárás, ernyőt ragad, beüti és hopsy, kiszáll. Még jó, hogy Stevens kapitány nem valami szórakozott tanár, nem felejtette otthon az ernyőjét. Ha otthon felejt, akkor csakugyan súlyos összeütközése támadt volna a szabályellenes kiszállás miatt a földi hatóságokkal. Vagy ha a földi hatóságokkal nem is, magával a földdel s a vakmerő jenkival aligha heveri ki az összeütközést. De mert a kezében volt az ernyő, azt mondta magában: füttyölök a regulára és a hatósági intézkedésre és hétezer méter magasból szépen lekalimpált a földre. S mint hogy kutyabaja s a rekordot is megjavította, díjat is nyert. Bizisten megérdemli. Hétezer métert ugri! ... Hunout hazug, aki azt állítja, hogy ennél valaha nagyobb ugrott.

A **daytoni nagyugró** csak egy a százmillió jenkik közül. Amit ő csinált, azt a honfitársai se mernék utána csinálni. Ha mernék, másképpen viselkednének. Ime a dollár felszökik az európai pénzek fölé sok-sok méternyire. Ha a szegény bécsi koronát egy méter magasnak vesszük, akkor a dollár huszezer méteres magasságban lebeg. Ha a rubelt nézzük, akkor százezer méternél is magasabban. A mi leink fölött csak százötven méter magasságnyra van, a magyar korona felett kétszáz méternyire. És Stevens kapitány meg Buffalo Bill nemzete között nem akad megbámulnivaló maroknyi, aki ezekből a különböző magasságokból leugrani merészelne. Az amerikai nagybácsik nem mernek meghalni, nehogy a dollárjaik idekerüljenek. A business-mane nem mernek európai vállalkozásokba bemenni. Hja, érthető. Stevens ugrása nagy kockázat volt, de hozott valamit. Nekünk pénz adni csak kockázat, de nem hoz semmit. A jenkik csak akkor vakmerők, ha kifizetődik. Ha nem business az ugrás, megmarad józannak és nem ugrik.

Megmarad józannak. Ez most a jenkik legnagyobb keserősége. Józán marad, mert nem teheti az ellenkezőjét. Amerikában néhány év óta alkoholtalalom van: bor, sör, pálinka és minden egyéb szeszszóval csak orvosi receptre kapható. De a szegény megrögzött szesziszza hiába megy az orvoshoz, irjon neki egy kis szivarosítót, mert ő megrögzött iszákosságban szenved, — ha kiöti a nyelvét, akkor se kap ilyen receptet. Mit csináljon a sokmillió italos ember? Nem iszik vagy — átjön Európába inni. Igen, egy újfajtájú idegenforgalom kezdődik Európában, Amerika idült alkoholistái idejönnek, nem üdülni, idülni. Júliusra a hajózársaságok hetven ezer hajójeget adtak el a szomszagos idültelnek. Ez a hetven ezer mind a torkát akarja öblögetni nálunk, a jó öreg kontinensen, ahol szerencsére még nem züllöttünk az alkoholtalalomig. És a júliusi hetven ezer követik az augusztusi hetven ezreket, a szeptemberi százezer, akik elisszák előlünk a vigaszt, szegénységünk utolsó men-

dékét. Abban ne bizzon senki, hogy iszogatás közben ezek az amerikaiak eltalálnak lágyulni s a nyomorunkra gondolnak. Ő nem. Az otthoni szigorra gondolnak, az alkoholtalalomra, arra, hogy jövőre is át kell rúccanniok s mielőtt a zsebükbe nyulnának, sietve kijózanodnak.

Ötszázezer dolláros kölcsönt akar felvenni Kolozsvár. Annakidején részletesen megírta az Uj Kelet, hogy az amerikai Fondation Company építőtársaság megbízásából Coanda mérnök tárgyalásokat folytatott Mates kolozsvári prefekttussal, amelyek során Coanda előadta, hogy vállalata kész a város építkezéseit vállalni, sőt finanszírozni is huszszázalékos munkadíj és tőkekamat fejében. Az amerikaiak ajánlatát a város odamódosította, hogy a Fondation Company félmillió dollárnyi kölcsönt adjon huszszóvi törlesztésre Kolozsvárnak, a város előbb néhány bérpalotát épített a vállalattal és ha az építkezés bevalik, csak akkor köti végleges szerződést. Coanda mérnök a múlt héten Párisba utazott, hogy cégének ottani expozitúrájával tárgyaljon a kölcsönről. Pop Julian polgármester kijelentette az Uj Kelet munkatársának, hogy véleménye szerint az amerikai vállalat elfogadja a módosításokat. Coanda mérnök valószínűleg július elején érkezik vissza Kolozsvárra.

Kolozsvár felirata a rendőrök érdekében. Szombaton délelőtt tartotta meg Kolozsvár közigazgatási bizottsága június havi közgyűlését. A kisebb ügyek elintézése s a referátumok elfogadása után a közgyűlés elhatározta, hogy feliratot intéz a kormányhoz a rendőrség terhatatlan helyzetének megjavítására. Kéri fogják az államot a fizetések fölemelésére s pontos folyósítására, ezzel szemben a város hajlandó az ezzel járó terhek egy részét vállalni. A bizottság meggyőződött, hogy Kolozsvár közbiztonságát teljes züllés fenyegeti, ha a jelenlegi állapotokat — a júniusi fizetést még nem kapta meg a rendőrség! — hamarosan és gyökeresen meg nem szüntetik.

A hágai zsidó hitközség a Zsidó Nemzeti Alapért. A hágai zsidó hitközség egyike volt azoknak a zsidó testületeknek, amelyek a leghosszabb ideig állottak ellent a modern zsidó mozgalmaknak és a cionizmusnak. A Zsidó Nemzeti Alapra például a legutóbbi időkhöz tilos volt a hágai hitközség templomaiban adományozni. A hitközségi tanács június tizenegyedikén tartott ülésén a cionista tanácsot javaslatot nyújtottak be, melynek értelmében a templomokban minden zsidó szociális és kulturális intézmény részére engedtessek meg a nyilvános adakozás és így többek között a Zsidó Nemzeti Alapra is. A hágai főrabbi, Van Koen a javaslat mellett szólt fel, melyet a hitközségi tanács változtatás nélkül el is fogadott.

Szokolov és Jabotinszki visszatérnek Európába. Newyorkból jelentik: Nachum Szokolov, a cionista világszervezet vezetőjének tagja, aki mint a Keren Hajszedő-propaganda vezetője több hónapon keresztül Amerikában tartózkodott, július hó negyedikén visszautazott Európába. A Keren Hajszedő amerikai bizottságának másik vezető tagja Jabotinszki, már tizenegyedikén indult el Angolországba.

Az ukrainai pogromáldozatok Palesztinában. Jeruzsálemből jelentik: A Waad Leumi elhatározta egy nagyarányú mozgalom megindítását, melynek célja, hogy az ukrainai pogromáldozatokat sürgősen és tömegesen áttelepítsék Palesztinába, ahol mezőgazdasági munkákra fogják alkalmazni őket.

A zsidó gyarmatosító bank fiókot nyitott Danzigban. A danzigi zsidóság körében már hosszabb idő óta mozgalom indult meg azért, hogy a londoni gyarmatosító bank fiókot nyisson a városban. Danzigi tudósítók szerint az erre vonatkozó előmunkálatok már annyira megérették, hogy a gyarmatosító bank danzigi fiókja már a legközelebbi napokban megnyílik.

A munkanélküliség hatása. A kolozsvári törvényes tanácsa Bohatiel dr. táblabíró elnöke alatt tegnap vonta felelősségre Soltész Ádám, Péntek Gyula és Gál János iparossegédeket nyolc rendbeli betörés, Ötvös Petri Zoltánt, Lebovics Izsákot és Nucz Lajosot orgazdaság büntette miatt. Dr. Jeppure ügyész szerint Soltész, Péntek és Gál 1921 őszén néhány hónap alatt nyolc betörést követtek el különböző kolozsvári óceknél és százezer lei értékű holmit loptak össze. A lopott árut Ötvös Petri Zoltán rokkant cigánytól, Lebovics Izsáknál és Nucz Lajosnál értékesítették, aki tudtak az áru eredetéről, sőt bujtogatták a vádlottakat a lopásra. Az ügyész vádbeszéde végén a legszigorubb büntetés kiszását kérte. Dr. Germán Traján, a három vádlott védője védőbeszédében kimutatta, hogy a vádlottak több hónapja munkanélkül lézengtek Kolozsvárt és az éhség, a szociális nyomorúság hajtotta őket tetűk elkövetésére, amelyet elfogatásukkor töredelmesen bevallottak. Dr. Giurgiu János Petri Ötvös Zoltánt védte és rámutatott a szerencsétlen féláru hadirokkant rettenetes nyomorára, aki a harcra szerzett nyomorúsága miatt nem tudta a válogatási mesterségét folytatni és évek óta Kolozsvárt tengődik kereset nélkül. Tekintettel védelem büntetlen előéletére kérte a 92. szakasz alkalmazásával a vádlott felmentését. Ezután a bíróság határozathozatalra vonult vissza, melynek végzetével Bohatiel dr. elnök felolvasta az ítéletet, mely szerint a bíróság Soltészt, Pénteket és Gált nyolc rendbeli betörés miatt az enyhítő körülmények figyelembevételével egy évi és hat hónapi börtönrre ítélte, melyből a hét és fél hónapi vizsgálati fogságot kitöltöttnek veszik. Ötvös Petri Zoltán rokkant cigányt orgazdaság büntette és a vádlottaknak betörésre való bujtogatása miatt szintén egy évi és hat hónapi börtönrre ítélték. Orgazdaság miatt nyolc és hat hónapi börtönrre ítélte a bíróság Lebovics Izsákot és Nucz Lajos is. A három betörő megnyugodott az ítéletben, az orgazdaság felmentésért felebbestek.

Személyváltozások a cionista világszervezet hivatalnokai karában. Londonból jelentik: A cionista világszervezet főtitkára, Mr. Landmann, valamint dr. Bernstein és Mr. Arthur Levis a cionista világszervezet központi irodájának vezetésétől visszaleptek. Mr. Landmann helyébe a közismert angol-zsidó publicisták Israel Cohent nevezték ki a szervezet főtitkárává.

Házasság. Goldberger Valika Veréce (Csehszlovákia) és Bergfeld Márkus Cluj tudatják 27-én Verécezen tartandó esküvőjüket. (Minden külön értesítés helyett.)

Gottfried Rezsike Oradea-Mare és Horovitz Ignác Cluj jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

Cionista bank Bécsben. Bécsből táviratoznak: Az osztrák kormány koncessziót adott az ausztriai cionistáknak egy zsidó bank létesítésére Bécsben, mely bank fiókokat nyithat az ország többi területein is. Az osztrák cionista bank működéséi körébe fog tartozni a palesztinai emigrációnak és kolonizációnak finanszírozása is. Hírek szerint a londoni zsidó gyarmatosító bank is részt vesz a bécsi cionista bank alapításában tízezer font sterlinggel. Az osztrák cionisták és a londoni zsidó gyarmatosító bank között erről vonatkozólag még folynak a tárgyalások.

Országos malomkoncentráció Magyarországon. Budapestről jelentik: A malomkoncentráció a kampány kiterjesztése ügyében több tanácskozást folytatott a malomérdekeltségekkel, miután a malomiparban a vezetést vidéki malmok ragadták magukhoz. A tárgyalások abban az irányban folytak, hogy a malomkoncentráció országos legyen. A koncentrációnak igen nagy jelentősége volna ugy az őrlés, mint a lisztnek forgalombahozatala tekintetében. A malmok csak úgy vállalhatnák az őrés buza őrlését és a liszt forgalombahozatalát, ha a budapesti tőzsdén életbeléptetnék a deviza határ-időzletet.

Olcsó húst kap Kolozsvár. A kivitelezési konferencia határozatainak értelmében a külföldre irányított szarvasmarhaszállítmányokból a központi vámhivatal száz drab szarvasmarhát és ugyanannyi sertést utalt ki Kolozsvárra a Banca Centrala exportszállítmányából. Az állatokat a város hatóságilag fogja kiadásítani, a marhahús kilogramja 8-10 lei, a sertéshús 10-12, szalonna 14, hajt 15 lei lesz. A város egyébként az exportból is részt kért. Dr. Pop Julian polgármester a költségvetés ügyében szombaton Bukarestbe utazik, amikor a hatóságot élelmiszerárúsitás kérdését is rendezni fogja.

Dán gyermekek Bécsben. Bécsből jelentik: Július 8-án egy ötszáz dán gyermekből álló csoport érkezik ide harminc kísérő személyzettel. A háború befejezése óta az első alkalom ez, hogy külföldi gyermekek csoportosan jönnek Ausztriába, hogy megnézzék Bécs városát és kiránduljanak a Semmeringre. A dánok azt a kíváncságot fejezték ki, hogy a régnapos bécsi tartózkodás idejére megukkal hoznak élelmet, Bécs városa azonban hálával eltelve a dánok iránt, amiért a háború után tízenyolcezer bécsi gyermeknek ellátását vállalták, nem engedni a dán gyermekek önköszóját és elhatározták, hogy helybízottságot alakítsanak Hainischné védőnöksége alatt és főlhívják a jómódu bécsieket, hogy a dán gyermekeket a négy napra vegyék magukhoz és igaz bécsi vendégszeretettel gondoskodjanak ellátásukról.

Uj jéggyár Palesztinában. Jaffából jelentik: A város területén egy új jéggyár lépett üzembe, mely máris napi 3600 kg. jéget produkál. Most vannak utban az új jéggyár részére beszerzett modern gépek, melyek ha megérkeznek, a jéggyár propukcióját napi huszezer kilogramra fogják fölemelni.

Csehszlovák pénzügyek fuzója. A „Slovenska Penáznik“ jelentik, hogy a Bereg-Munkácsi Takarékpénztár egybeolvad a Munkácsi Kereskedelmi Bankkal. Az előbbi fölemeli alapitóját 4 millió koronára; az új részvényeket a Szlovák Általános Hitelbank veszi át. A Turócszentmártoni Hitelbank Rt. június 8-án tartott rendkívüli közgyűlésén elhatározta fuzionálását a Rózsahegy Kereskedelmi Bankkal Rózsahegyben. A Tátra Bank Rt. Turócszentmártonban június 9-én tartotta rendkívüli közgyűlését, amelyen javasolták a Zólyomi Régi Bank Rt. és a Hitelbank Rt. Slov. Lupesény átvételét.

Beiratkozások a timiscarei zsidó lyceumba az 1922-23. tanévre július 2-4 napjain történnek. A lyceum tagozatai középsiskola, főgimnázium, főreal és felsőkereskedelmi iskola.

Grozavescu Traian, a román Nemzeti Opera művésze, szabadsággramenetele előtt fellép a kolozsvári könyvnyomtatások által rendezendő „Gutenberg ünnepélyen“, amely június 25-én, vasárnap lesz megtartva a „Brezló-kert“ (Tordai-ut 8) összes helyiségeiben. A műsor kezdete este 7 és fél órakor.

Zsidó könyvtárakból nem hiányozhat S. J. Agnon regénye: **És a megrögzött kiegyenesedik.**

Fürdőszezonra

fürdőtrikói, lepedői, törülközői, frottirangag szükségleteit előnyösen beszerezheti

Heller, Weisz & Molnár

divatruházában (Cluj, Wesselényi-u. 6.)

1334

Gyermektrikó és zokniból nagy választék békebeli minőségben.

— K város!

Tegnap tal tért ki letadás al vezir. Már lime Port hirtelen es A követke főnöki irod üttem Dan diványon. éve tagja nak és a jobbkeze. állásbau, azonban is séges visz áltatában a jaival, az seit, minth a minisz volna el.

Minden akartam t rökország

— Az osztra

Az egyik békeszerző szállás alá és szűbb két francia tartják me nines meg uralom va környéke, által oku nisztrációt Konstantin török konz tőlábar a török neök ken görög

— Mié — Mer many, az a terjeszheti líára. Az kellett alak ság admi volna.

— Az zésben va — Alla lette.

— Teh anatóliai k ban volna igazak?

— Nem viszony kö lyes, hisze jük, mint gyermekekét szülő iránt kozással g lyiakra.

— Mi, informálva Tevik-é Kemal-é ellentétek sen, az á berendezés Kemált m séber, A társaságn az itteni l mál-kormá reknek, E mezik.

E; a f kormányt mélyen el köztársasá zeten nad gramontj egyesítése tanítókat l a többi m és ezért, a érdekében ten háboru bar, Szmí árszította náival és görögökre

A magas portán

Törökország már nem tart igényt Palesztinára

— Az Uj Kelet Palesztinába kiküldött munkatársától —

Konstantinápoly, június 9.

Konstantinápoly megszállott város!

Tegnap délután ezzel a mondattal tért ki a kérdéseimre való feleletadás alól Tefvik pasa, török nagyzvezir. Már el akartam menni a Sublime Porte ósdi épületéből, amikor hirtelen eszembe jutott Danial bey. A következő percben már a kabinetfőnöki irodában voltam és szemben ültem Danial bejjel, egy öreg, baras diványon. Danial bey már huszonöt éve tagja a török diplomáciai karának és a jelenlegi nagyzvezirnek a jobbkeze. Minthogy nincsen felelős állásban, nyugodtan beszélhet. Akik azonban ismerik Danial bejt bensőséges viszonyát a nagyvezirrel és általában a mostani kormány tagjaival, azok olybá veszik kijelentéseit, mintha a miniszterelnök, illetve a miniszterek ajkáról hangzottak volna el.

Mindenekelőtt azt az álláspontot akartam tisztán látni, amelyben Törökország területileg van.

— Az ország három részre van osztva — mondotta Danial bey. A Az egyik rész, Trácia, a sèvres-i békeszerződés szerint görög megszállás alatt van. Konstantinápolyt és szűkebb ázsiai és európai környékét francia, angol és olasz csapatok tartják megszállva. Anatólia egyrésze nincs megszállva, ott független török uralom van, másik része, Szíria és környéke, szintén görög csapatok által okkupált terület. Ami az adminisztrációt illeti, az Tráciában görög, Konstantinápolyban és környékén török konzervatív-nacionalista, Anatóliában a meg-nem szállott területen török nacionalista, az okkupált vidéken görög.

— Miért van két török kormány? — Mert a konstantinápolyi kormány, az antantmegszállás miatt, nem terjesztheti ki tevékenységét Anatóliára. Az ottani kormánynak meg kellett alakulnia, különben a lakosság adminisztráció nélkül maradt volna.

— Az anatóliai kormány ériatkezésben van a konstantinápolyival? — Állandó delegátusa van mellette.

— Tehát azok a hírek, mintha az anatóliai kormány ellenséges viszonyban volna a konstantinápolyival, nem igazak?

— Nem. Elképzelheti, hogy ez a viszony kölcsönösen mennyire szívélyes, hiszen Anatóliát mi úgy tekintjük, mint az anya a föle elszakított gyermekét, az anatóliaiak viszont a szülő iránti érzett szeretettel és vágyakozással gondolnak a konstantinápolyiakra.

— Mi, külföldön, úgy vagyunk informálva, hogy a konstantinápolyi Tefvik- és az anatóliai (angorai) Kemál-kormány között mélyreható ellentétek vannak, amelyek, különösen, az állami és a társadalmi élet berendezésében nyilvánulnak meg. Kemál mi Oroszország szövetségese, Anatóliát pedig szovjetköz-társaságnak tartjuk. Egyébként, amint az itteni lapokban is olvasson, a Kemál-kormány tagjait nem minisztereknek, hanem népbiztosoknak címezik.

Es a felfogás téves. Az angorai kormányt már az a körülmény is mélyen elválasztja az orosz tanácsköztársaságtól, hogy az előbbi kifejezetten nacionalista és legelső programja: az összes muzulmánok egyesítése. Ezért küld csapatszámra tanítókat Indiába, Afganisztánba és a többi mohamedán-lakta területekre és ezért, a török nép felszabadítása érdekében, folytat olyan elkeseredetten háborút Görögországgal, amely a háború befejeződésének zűrzavarában, Szíriában keresztül hirtelen elárasztotta Anatólia déli részét katonáival és az ottéló (kevésszámu!) görögökre hivatkozva, most már nem

is akarja ösztántából kiűriteni. A háború tart, de nem hiszem, hogy sok jó származzon belőle Görögországra... Visszatérve a Kemál-kormányra, demokratikus és társadalmi téren jelentős reformokat léptetett életbe. Ez azonban semmiesetre nem zavarhatja meg a konstantinápolyi kormánnyal való jó viszonyát...

— És mi lesz azután, ha a megszállás itt véget ér és Anatólia viszszerül Konstantinápolyhoz?...

— A két kormány egyesülai fog. — A politikai ellentétek nem fogják ezt megakadályozni?

Előreláthatólag nem, mert hiszen a Tefvik-kormány tagjainak nagyrésze, közöttük Iszud pasa külügyminiszter is, nacionalista, éspenugy, mint a Kemál-kormány tagjai. A reformoktól pedig mi sem írtoznak... — De Kemál elismerte a szultánt? — A szultán az összes mohamedánok kalifája!...

— Van-e ellensége az itteni kormánynak?

— Van, az ugynevezett „antantisták”. Ezeknek Ferid pasa, volt miniszterelnök, a vezére és az angol-francia orientációak a hívei. Hatalmak azonban az utóbbi időben megcsappant.

— Mi a hivatalos vélemény Konstantinápoly nemzetközi városá váló deklarásáról?

— Ez ellen minden török tiltakozna!

— Fennáll-e a diplomáciai viszony Törökország és Oroszország között?

— Csakis az angorai kormány útján. Konstantinápolyban is van ugyan szovjetdelegáció, ez azonban csak kereskedelmi jellegű, viszont a volt cári követség jelenleg csak mint diplomáciai misszió működik... Oroszországgal általában úgy vagyunk, hogy míg ezelőtt ellenségeskedtünk, most a nép barátunk. Számos orosz menekült él Konstantinápolyban, ezek is valamennyien hálalásak a törököknek. Oroszország egyébként szomszédos Anatóliával, azonkívül Oroszország területén több mint negyvenmillió muzulmán él, akiknek a vallási jogait ott jobban tiszteltben tartják, mint a keresztényekét.

— A görög-török háború Anatóliában hogyan befolyásolja a konstantinápolyi életet?

— Mindenekelőtt megdrágítja, mert nem kapunk élelmiszert. Azonkívül akadályozza a szabad forgalmat. Anatóliába innen csak engedéllyel lehet odautazni. Kemálék ezenkívül, a franciák kivételével, semmiféle külföldit nem engednek be. (A franciák pártolják a török nacionalista törekvéseket, az angolok viszont a görögök pártján vannak. Szerk.)

— A görög-török háborúban csakis az anatóliai lakosság vesz részt?

— Igen. A konstantinápolyi vilajetből, kölcsönös megállapodás értelmében, sem törököket, sem görögöket nem szabad sorozni. Természetesen a görög csapatokban anatóliai görögökön kívül, görögországiak is nagyszámban vannak.

— Milyen a közgazdasági helyzet a konstantinápolyi kormány területén?

— Nagy krízis van. Ennek legfőképpen teljes izoláltságunk az oka, Azonkívül nem szabad elfelejteni, hogy Törökország már tizenhárom év óta szünet nélkül háborút visel.

— Anatóliában külön államháztartás van?

— Igen. Ottan a Kemál-kormány szed adót. Nekünk ugyszólván csak a vámjövödelmünk maradt meg.

— Németországnak, Ausztriának és Magyarországnak a követségei miért nem működnek?

— Mert antantmegszállás van és sèvres-i békeszerződést még nem ratifikáltak. Németek, osztrákok és magyarok ezért nem is léphetnek Konstantinápoly területére. A meg-

szálló csapatok nem engedik be őket... De a konstantinápolyi üzletek azért tele vannak német áruval.

— Be szabad hozni? — Dehogy! Angol kereskedők hozzák brit csomagolásban. Olcsóbb, mint az angol áru.

— Mikor veszik revízió alá a sèvres-i szerződést? — Valószínűleg nemsokára, Hágában.

— Erre a konferenciára már meg fogják hívni Törökországot? — Ezt feltétlenül elvárjuk.

— És mi lesz ott a török kormány álláspontja? — Territoriális integritás, mint a világháború előtt volt és a világon élő összes muzulmánok vallási és kulturális szabadsága.

— Még egy kérdést: július 15-én fogja a népszövetség tárgyalni a palesztinai mandátum ratifikálását. Törökország, mint amelynek a tartománya volt Palesztina a háború előtt, hozzá fog járulni ahhoz, hogy a mandátum az angoloké legyen?

— Törökország csak azokra a területekre tart igényt, amelyek a törökök laknak... Számára Palesztina-kérdés már nem létezik...

Bucsuról Danial bey kijelentette, hogy Keleten csak akkor állhat helyre a béke, ha a világbeke helyreáll.

Ben Amt

NYILTÉR

Nyílt levél

Főt. Ullmann Salamon főrabbi urhoz, mint az erdélyrészi ort. központi iroda elnökéhez

Beszterce

Főtisztelendő Elnök ur!

Köztudomásúak a t. Cím előtt bizonyára a belényesi aut. ort. izr. hitközségénél fennálló azon tarthatatlan sérelmek, melyek immár a hitközség hagyományos hiteletét, annak nemcsak ortodox, hanem pusztán zsidó jellegét is a végromlással, az elpusztulással fenyegetik. Ismerheti főtiszt. Elnök ur ennek az impulzusát is, mivel ismeretes előttem az, hogy ezen sérelmek orvoslása és a vezető ortodoxia megmentése érdekében már a hitközségünk részéről több ízben intervenáltak önnél, kérve arra, hogy mint az erdélyrészi ort. izr. hitközségek felügyeleti joggal felruházott hivatalos funkcionáriusa, de inkább mint az ortodox szent vallás leghivatottabb védelmezője, vegye védelmébe ezen hibáján kívül ily helyzetbe juttatott, hajdan viruló egyházat, hogy az az előző érának megfelelő s a vallásosságát és erkölcsiességét híven istápoló közössége legyen az ortodoxia és a Sulchan Aruch hagyományainak és ne mint azt a szomorú példák illusztrálják (egy kevés kivétellel), egy minden vallásosságából kivetkőzött és a szent hagyományoktól eltávolodott, a vallástalanság orgájiát élő hitelhagyottak tábora legyen.

Főtiszt. Elnök ur! E hitközségnek a vallási és erkölcsi tönkretétele az egyedüli maradandó emléke Pollák Simon itteni rabbi működésének. Az ő egoizmusa, összeférhetlensége, lelki ügyekkel mit sem törődő közönyössége az előidézte és szomorú és tarthatatlan helyzetnek. Hitközségünk tekintélyét lejáratja, a vallásosság fentartását, illetve fejlesztését nem hogy nem hirdette — hanem valósággal megakadályozta és drága áldozatok árán fentartott iskolánkban a felügyeletet sohasem gyakorolta.

Főtiszt. Elnök ur! A fenti minden büntetőjogi következményeket vállaló jellemrajzhoz még hozzáfűzhetem, hogy Pollák Simon főrabbi nem állott egy szegény, de becsületes, hivatása magasztalan álló nyolcgyermekes családapát — az itteni metszőt — a váradi Bész-Dinnél ártatlanul erkölcsileg kivégeztetni csak azért, mert a hitközség az indokolatlan fizetésemelését megtagadta. E szomorú vereiket sajnos végre is hajtották s ezzel az egész hitközséget kivégezték.

E megdöbbentően elfogult döntvény

után, amidőn a szent nagy ünnepekre sem adatott meg e fórum által a rituális házvezetés lehetősége, tudomásom szerint a Bölcsesség vezetése alatt álló, általunk is fentartott ort. központihoz fordult a hitközségünk vezetősége jogsegély iránt, honnan azonban mind a mai napig, dacára eziránti többszöri sürgetésnek, semmi, de semmi érdeklődést avagy jogsegélyt nem találtunk, csupán csak egy oly egyoldalú beavatkozást, amidőn ön Pollák Simon levéleni megkeresésére rögtön és expressz ogyirányu intézkedést produkált, melyben a fennálló autonómiánk illuzóriussá tételével, hatósági beavatkozást provokált azon kifejezett céllal, hogy a hitközségünk által tartott és fizetett alkalmazzottunkat a hivatása teljesítésében karhatalommal is megakadályozza. Anélkül tehát, hogy ez ügyben meghallgatattunk volna, autonómiában lefektetett respektálandó jogaink félretételével hitközségünk belügyeiben csendőrökkel törnek reánk.

Tiszteletteljesen kérdem tehát, mi célból létesült az ort. központi iroda? Azért-e, hogy csak a rabbikat védje még akkor is, ha az a hivatására méltatlan? Vagy pedig azért, hogy az ort. szent vallás és a Sulchan Aruch hagyományainak védelmezője legyen?

Hajlandó-e főtiszt. Elnök ur a hitközség többszöri panaszának megvizsgálására és annak pártatlan feltárására egy oly megbízottjunkt 8 napon belül kiküldeni, kinek információja után a hitközség sérelmére objektive jogsegélyt nyújt?

Főtiszt. Elnök ur! Nem kétlem, hogy ez érzésem diátálta scsaim Önt azon elhatározásra bírandják, hogy egy agónizáló ortodox hitközség segítségére siet. Azon nem várt esetben, ha cselödnék, tekintet nélkül a Chulul Hasemre, kényszerítve érezném magam részletesebben, minden vádpont precizizálásával a nyilvánosságához fordulnom, mivel egy dicsőmultu ortodox hitközség kivégeztetését — kardcsapás nélkül még Önöknek sem engedhetjük meg.

Illó tisztelettel:

Verő Ernő,

a belényesi aut. ort. izr. hitközség képviselőtestületi tagja.

E rovatban közöltékért a beküldő felelős

SPORT

Az Universitatea atlétikai versenye

A KKASE jubileuma Vasárnapi eredmények

Az Uj Kelet tudósítójától

A bajnoki szezon hivatalos befejezése után barátságos mérkőzéseket bonyolítottak le június 18-án az erdélyi és bánáti csapatok. Kolozsvárt a botrányokban gazdag futballmérkőzések után jóleső pihenővel szolgált az Universitatea atlétikai versenye, amelynek néhány számában országos viszonylatban is jó eredményt értek el az atléták.

A futball elmaradhatatlan meglepetéseit a Haggibbor és a marosvásárhelyi MTK csapatai szolgáltatták.

A KKASE diszközgyűlése és zászlóavatása, valamint a kolozsvári női sportegylet megalakulása újabb fejlődés alapját vetette meg a kolozsvári sportéletben.

A június 18-iki versenyekről alábbi tudósításaink számolnak be:

Az Universitatea országos eredménye

jó rendezésben, jó eredményekkel zárult. Kiemelkedő Nemesnek, az egyetemi sportklub sokoldalú atlétájának teljesítménye és Inre Andornak, a Haggibbor versenyzőjének sikeres szereplése. Részletes eredmények:

100 méteres síkfutás handicap: 1. Nemes (Universitatea) 11.4 mp. (3 méter előny), 2. Donogán (KAC) 4 m. előny, 3. Steiner (aradi Hakoah) 4 m. előny.

Kolozsvár. A... irányított... köz... sz... ut... ki... ex... áll... a... 8-10 lei, a... 14, háj... az... Dr. Pop... ut... a... fogja.

Bécsben. Bécsben egy ötszáz... érkezik... A... alkalom... csoporto... meg... anduljanak... a... meg... hoz... azon... há... ánt, amiért a... bécsi gyer... nem engedi... t... és el... g... al... és f... h... hogy a dán... a... ma... d... ról.

Jaffa... erületén egy... e, mely máris... dukál. Most... gyár... rész... , melyek ha... propukcióját... a fogják föl-

Minisztérek... "Penáznik" je... k... Tak... a Munkácsi... Az előbbi... millió koro... et a Szlovák... eszi át. A... bank Rt. ju... y... közgyü... nálását a Ró... Bankkal Ró... nk Rt. Tu... us 9-én tar... ését, amelyen... égi Bank Rt... v. Lupesény

miscarei zsidó... tanévre július... A lyceum ta... nium, főreál... a.

an, a román... szabadságra... ovszári könyv... edő "Guten... június 25 én... "Brezló-kert"... iségében. A... fél órákor.

rakból nem... on regénye... yenesedik...

IPA... ói, lepe... közöt, ... ag szük... eifonyö... erzsheti

linán... sselényi-u.6.)... kó és zok... v... aszték... inőségben.

Sulydobás handicap: 1. Dávid (KAC) 12 34 m. scratch, 2. Zsigmond (MSE) 12'32 m. (1.80 m. előny), 3. Pop Zorila (Universitatea) 12 24 m. (90 cm. előny). Nyolc induló. Jó előnyosztás.

110 méteres gátfutás: 1. Imre (Haggibbor) 18 mp., 2. Nemes (Universitatea), 3. Lampert (Universitatea). Jó start után 50 méternél Imre egy méterrel vezet és 3 méterrel győz.

800 méteres síkfutás: 1. Curca (Universitatea) 2 p. 20 mp., 2. Ursu (Universitatea), 3. Puia (Universitatea).

Diszkoszvetés: 1. Pop Zorila (Universitatea) 40 02 cm., 2. Dávid (KAC) 39 16 cm., 3. Zsigmond (MSE). Nemzetközi viszonylatban is jó eredmény.

Magasugrás handicap: 1. Boskovits (KAC) 170 cm. (6 cm. előny), 2. Imre (Haggibbor) 168 cm. (4 cm. előny), 3. Murgu (Universitatea) és Varga (MSE) 165 cm. (10-10 cm. előny) holtversenyben. Az eredmények gyengeségével szemben jó munkát végzett a handicaper.

400 méteres síkfutás: 1. Nemes (Universitatea) 54 2 mp. Országos rekord beállítva! 2. Corcan (Univ.), 3. Steiner (aradi Hakoah). Erős küzdelem után Nemes 2 méterrel nyert, 6 méterrel harmadik.

10.000 méteres síkfutás: 1. dr. Belu (Univ.) 39 p. 35 8 mp., 2. Szántó (aradi Hakoah), Kovács (CCFR) és Lampert (Univ.) feladták a versenyt, amelyet dr. Belu főnyesen nyert meg.

Távolugrás: 1. Caba (Univ.) 5 95 méter, 2. Imre (Haggibbor) 5 91 méter, 3. Nemes (Univ.) 5 66 méter, A. Bukarestben új rekordot (6 22 méter) felállító Nemes erősen érezte bokarándulását.

1500 méteres síkfutás: 1. Beke (KKASE) 4 p. 49 4 mp., 2. Ursu (Univ.), 3. Nagy Lajos (KKASE). Beke szép stílusban főnyesen győz.

Gerelyvetés (középfogás): 1. Vass (Vulkani SC) 40 61 méter, 2. David (KAC) 37 10 méter, 3. Izák (Dávai MTE) 30 50 méter. Gyenge eredmények.

400 méteres gátfutás: 1. Nemes (Univ.) 61 6 mp. Országos rekord! 2. Imre (Haggibbor), 3. Lampert (Univ.) Imre 300 méterig vezet, itt visszaesik és Nemes biztosan lett az első, 20 méterrel második.

200 méteres síkfutás: 1. Donogau (KAC) 24 8 mp., 2. Corcan (Univ.), 3. Gidófalvi (KAC). Erős küzdelem után félméterrel nyerve.

Kalapácsvetés handicap: 1. Zsigmond (MSE) 36 98 méter, (9 méter előny), 2. Muresan (Univ.) 36 13 méter, (12 méter előny), 3. Andrassy (KKASE) 31 80 méter, (13 méter előny). Szánalmas eredmények.

Olimpiai staféta (800 400+200+200 méter): 1. Universitatea (Curca, Nemes, Lampert, Corcan) 4 p. 02 mp., 2. KKASE (Beke, Vecsernyés, Kiss, Botár), 3. KAC. Biztosan nyerve.

Szamosujvart

a Victoria 8:1 (4:1) arányban győzte le a Spartát. A gólokat Mattauch (4), Istvánffy (2), Szántó és Cipcigan rúgták. A Sparta gólját Batrin szerezte meg. Czinczár bíró a Sparta második gólját (Maksay állítólág a gólvonalon belül fogta a labdát) nem ítélte meg, miért is néhány Sparta játékos vonakodott a mérkőzést folytatni.

Désen

a Haggibbor — sportkörök nagy meglepetésére — 2:1 (0:1) arányban vereséget szenvedett a két temesvári játékoskal megerősödött Unio csapatától dr. Pop primár üdvözlő beszéde és Markovici tábornok nevének kezdőrugása után a Haggibbor Nyul nélkül játszó együttese lendületes támadásokat vezet és Bornstein révén már a 3. percben gólt ér el. A kolozsvári csapat kapujához szegzi ellenfelét, azonban elbizakodva a gyorsan elért góltól, adós marad a lövésekkel. A második félidőben a Haggibbor csapata ésszerűen, csapkodó játékokat produkál, a régi, nagy formáját kijátszó Braun eredménytelenül dobja támadásba csatársorát, amely teljesen felmondta a szolgálatot. A 15.

percben az eredményes játékot produkáló Noé kornerből a szabadon hagyott Vágó kiegyenlített, majd 10 perccel mulva ugyancsak Noé kornerből Vágó a győztest szerezte meg. A Haggibbor erősen küzd a kiegyenlítésért, azonban eredménytelenül. A labdát kézben tartó dási kapust Bornstein támadni akarja, amidőn egy rendőr beszalad a pályára és lökdösmi kezdi Bornsteint. Rosenberg klubtárs segítségére siet, mire a rendőr kardot akar rántani. Csak a Haggibbor játékosainak az őuralma akadályozta meg, hogy a tulbuzgó hatóság közeg okvetetlenkedése súlyosabb következményekkel nem járt. Az erőltetelen Nagy Ádám (KAC) bíró a Haggibbor elleni szabadrugással vetett véget az incidensnek.

Marosvásárhelyt

az MMTE 5:1 (1:1) arányban győzte le barátságos mérkőzés keretében az MCFR csapatát. Az eredmény nagy meglepetés. Az első félidőben a vasutas csapat megszerzi a vezetést, de a munkások kiegyenlítettek. A második félidőben az MTE döntő fölénybe kerül és 4 gólt rug. Csont Sama (MSE) gyenge bíró volt.

Brassóban

az MTK két kétes tizenegyesel 2:1 arányban revánsot vett múlt heti vereségéért a Brasovián. A 44. percben a közönség egyrése által befolyásolt Suoia bíró tizenegyeset ítél az MTK javára, amelyet az állandóan igazolatlanul szerepeltetett Geller góllá értékesített. A második félidő 15. percében Török 30 méteres szabadrugásból kiegyenlített, a bíró azonban a 31. percben újabb tizenegyeset ítél a Brasovia ellen, amelyből Geller a győztes gólt rúgja. A Brasovia egyenlítési kísérletei meddők maradnak, a csatársor lövései kapufáról pattannak vissza. Az MTK játéka általában nagy csalódást kellett.

Nagyváradon

az Egyetértés jubileumi serlegének döntő mérkőzésén a NAC 4:1 (3:0) arányban verte az Egyetértést és revánsot vett a bajnokságban szenvedett 4:0 arányú vereségéért. A NAC első félidőben elért góljait Kinigli (2) és Rónai rúgták. A második félidőben Franz előreadott labdájából Kutni 3:1-re szépíti az eredményt, majd a 19. percben Csiri centerét Mókus saját kapujába fejelve öngólt vét és a negyedik góllhoz juttatja a NAC-ot. A jubileumi serlegot így a NAC nyerte meg. Szedniczek (Kinizsi) temesvári bíró kitünően látta el feladatát.

A Bihorul lemondása folytán elmaradt KAC-Bihorul mérkőzés helyett a Törekvés I. b. csapata játszott és 2:1 (1:0) arányban győzött az erősen tartalékoltt Bihorullal szemben. Ezt a mérkőzést Krüger bíró vezette.

Aradról és Temesvárról vonalzavar miatt nem érkezett telefonjelentés. Távirati közlések szerint Aradon az ATE bajnoki mérkőzés keretében 2:0 (1:0) arányban győzte le az AAC csapatát. Bíró: Szika János (Kinizsi) volt.

Temesvárt a Kinizsi 3:1 (0:0) arányban verte az aradi Gloria-CFR csapatát.

A Csernovicban megtartott Csernovic-Bukarest városköri válogatott mérkőzés eredménye lapzártakor még ismeretlen.

Labdarugás

A KKASE diszközgyűlése és zászlóavatása. Ennek a lelkes munkának, amelyet a Kolozsvári Kereskedelmi Alkalmazottak Sport Egyesülete 10 éven keresztül a tömegsport meghonosítása érdekében kifejtett, szép jubileumát ünnepelték meg az unitárius kollégium diszköztermében vasárnap délelőtt megtartott diszközgyűlés és zászlóavatás keretében. Kuck Ferdinánd, a KKASE elnöke megnyitó beszéde után Sándor Samu alelnök méltatta az ünnep jelentőségét. Dr. Pop Julián, Kolozsvár polgármestere nagy figyelemmel halgatott román- és magyar nyelvű beszédében a testedés kulturhivatásáról tartott frenetikus hatású ismertetést. Sztpujár titkár tartalmas beszámolója keretében hálával emlékezett meg Macher Rezsőről, mint a KKASE megalapítójáról és első elnökéről. A kolozsvári szövetség üdvözlétét Salvan Virgil, a Birák Bizottsága gratulációját pedig

Gergely Aladár szövetségi bíró tolmácsolta. A gyönyörű zöld fehér selyemzástól rudjába a társaságok, a KKASE elnöksége és választmánya, az első, második és ifjúsági csapat, az atléták és tornászok, László Gyula tornatanár, a KKASE művezetője és a kolozsvári kereskedő-társadalom színéjára ütöttek be emlékszókat. Pop Julián polgármester Kolozsvár város nevében nagyhatású jelmonddal esköztölte a szegbeverést. A zászlóanyai tisztet Kuck Ferdinánd né látta el.

Külföldi sportszemle

A budapesti mérkőzések a következő eredményekkel végeztek:

FTC-UTE 2:2 (1:1).

Kupadöntő mérkőzés, amelyet a beállott sötétség miatt félbe kellett szakítani.

Szombathelyi AC-III. ker. TVE 2:1.

Kupamerkőzés. A győztes a harmadik helyet biztosította magának. MAFC-RTK 3:1.

Zugló-33FC 1:1.

A műegyetemi csapat győzelmeivel a második A. osztály bajnoka lett. Második helyezett a zugló csapata. A szabályok értelmében mindkettő bekerült az első osztályba.

KÖZGAZDASÁG

Mit tartalmaz a bonkonvertálási törvénytervezet

Csak a magánosok birtokában lévő bonkokat fizetik ki, a szövetséges államoknál lévő bontartozásokat valószínűleg elengedik

Az Új Kelet tudósítójától

Lukarest, június 19. A ma összehívott rendkívüli parlamenti ülészak legfontosabb teendője a külföldi bonkok konszolidálására vonatkozó megszavazása lesz. A két és félmillió font sterling kölcsön ügyében a pénzügyminiszter már megegyezett az érdekelt külföldi pénzcsoporttal és most törvénytervezetet terjeszt a parlament elé, amely a kormányt a kölcsön felvételére felhatalmazza. A pénzügyminisztériumban a törvénytervezet már elkészült és Vintila Bratianu pénzügyminiszter azt holnap terjeszti elő.

Beavatott helyről nyert értesülés szerint a pénzügyminiszter a parlament előtt részletesen be fog számolni a bontartozások mai helyzetéről és ismertetni fogja a bontartozások keletkezését és azokat a módokat, amelyekkel most rendezni óhajtja az államnak eme sürgős adósságát. A bontartozások két csoportra oszlanak: háboru előtti és alatt, továbbá a fegyverszünet után felvett bontartozások. E szerint Románia külföldön és belföldön elhelyezett bontartozása a háboruba való belépés napjára 312 millió francia frank volt. A háboru későbbi költségeire 252 millió francia frank kölcsönt vett fel az állam és ezekkel együtt a háboru előtti összes bontartozás 564 millió francia frank.

A fegyverszünet megkötése után azonban az állam függő külföldi és belföldi tartozása nagymértékben megnövekedett. 1918 novemberétől 1922-ig belföldön 15 milliárd 420 millió leiel, külföldön pedig 2 milliárd 511 millió frankkal nőtt az állami adósság. Az utóbbi összegből 1326 millió frankot hadfelszerelésre, 1185 millió frankot ételmezésre és a vasutak szükségletére fordították. 1921 végéig a külföldi állami adósság 3 milliárd 76 millió frank volt. Ugyancsak 1921 végéig a Banca Nationala 12400 millió leit kölcsönözött az államnak, magánosok pedig 620 milliót.

A külföldi bontartozás ma összesen 3 ezer 76 millió francia frank, amelyből a most felvett kölcsönnel 1400 milliót fizetnek ki. A kifizetésre kerülő 1400 millió frank értékű kincstári bonk magánosok kezében van. A fennmaradt 1676 millió francia frankkal Románia a szövetséges államok kormányainak tartozik, melyet a háborualatti élelmiszer és municiószállítmányok okoztak. Az utóbbi összegre vonatkozólag a kormány külön tárgyalásokat fog folytatni szövetségeseivel. A szövetséges antant hatalmak ugyanis a háboru alatt felvett kölcsönös hitelekre vonatkozólag külön megállapodásokat fognak kötni és minden valószínűség szerint a követeléseket kölcsönösen törlik. Nagyjában ezeket fogja tartal-

talmazni a törvényjavaslat és annak indokolása, de bizonyos hogy a pénzügyminiszter ezalattal arról is tájékoztatni fogja a törvényhozást, milyen feltételek, esetleg milyen biztosítékok ellenében kapja az állam a szabánlevő kölcsönt. Egyes szakértők véleménye szerint ugyanis a pénzügyminiszter eddigi nyilatkozatai nem voltak elég precízok és nem adtak felvilágosítást a részletekre vonatkozólag. Szerintük a tény, hogy a külföldi pénzcsoport élén Záhárov áll, aki a nagy angol-holland Royal-Dutch-Schell petróleum-társaság egyik főnöke, arra enged következtetni, hogy a kölcsön ellenében a pénzügyminiszter a romániai petróleumtermés és termelés által nyújtott garanciákat.

Belföld

(x) A CFR. újabb hitele. Bukarestből táviratozzak: A CFR. vezérigazgatósága, mint ismeretes, már régebben szerződést kötött több fővárosi nagybankkal hatszázmillió kölcsön felvételére. A CFR. a megkapott kölcsönt sürgős szükségleteinek fedezésére fordította és most a kormánytól újabb rendkívüli kölcsön kiutalását kérte. A parlament ma megnyitott rendkívüli ülészakán valószínűleg a hitelről szóló javaslatot is megszavazza.

(x) Szabaddá tették a korpakivitelét. Bukarestből írják: Tegnap jelent meg a kormány rendelete, amely a régi gabonából való korpa kivitelét szabaddá teszi 25 százalékos belső fogyasztási kvóta ellenében. A 25 százalékos kvótát a falusi szövetségeknek kell átadni. A kiviteli engedélyeket a kereskedelemügyi minisztérium adja. A belső fogyasztás számára a korpa kilogrammjának árát 65 baniban állapították meg. A kivitelre kerülő korpa vagonjéért 4000 lei vámdíjat és 6000 lei kommissziót kell fizetni.

(x) Gabonaexportengedélyek iránti kérvényeket a megyei bizottságokhoz kell benyújtani. Bukarestből jelentik: A legfelsőbb gabonavásárlási bizottság értesíti az érd. kelt exportöröket, hogy gabonakiviteli engedélyek iránti kérvényeket az illetékes megyei bizottságokhoz nyújtsák be. A megyei bizottságok aztán a kérvényeket elintézésre végezt a legfelsőbb bizottság elé terjesztik.

* Rumánischer Lloyd. Romániából a külfölddel csak akkor létesíthet egészséges gazdasági relációt, ha a Rumánischer Lloyd minden számát figyelemesen elolvassa és ha a Rumánischer Lloydban hirdt. A Rumánischer Lloyd minden számában talál olyan közleményt, amely O- és Ujrománia és a külföld gazdasági és pénzügyi életének kapcsolatából Önt is érdekl. Ez a magas színvonalu közgazdasági hetilap Cluj-Kolozsvárt (Románia) jelzik meg. Kérjen mutatóványezamot a kiadóhivataltól Cluj, Str. Regina Maria 34.

Külföld

(x) Az elmúlt heti prágai piac. Prágából jelentik: A ruházati cikkek közül az utolsó hét folyamán a cipők ára leszállt. Női vászon félcipő 50 koronáért kapható, a fekete félcipő

ára 100 k
cipő 100-
olesőbbak
lamint a g
risnya ára
esőbb. A
drágág, m
szállt a n
is. Kalap,
még luxus
kendők ar
mezési cik
a következ
vaj 36 K,
49 K, dán
zsír kilogr
ták, a juh
zsír 20 k

(x) Stin
szágban. V
értesülések
konzorcium
Stinnes ál
tett a szöv
egész sor
kukba. A
zoreium e
fogja reorg
lyeken új
dehöz szü
peket és s
szállítják.
márka ke
tálya, más
adták. A
egész Ore
valameny

(x) Fel
a lovak k
tudósítónk
niszter a
közö rea
módosított
után 50.00
után 25.0
szályó ut
ló után 10
tendő. V
fizetendő

1290 k

nyer Bécs
A roham
a kenyérá
lakosság
idéz elő.
kilogramjé

SZINK

Kedd: Nin

sat-rep

Szerda: 4

(Operet

helyára

Csütörtök:

donság

Gőzon

val. A

kal, az

Péntek: É

vendég

premier

rendis

Szombat: 1

tanulás

Opera-l

szám. I

vezető

Vasárnap

és Gő

Szentgy

Mérséke

Vasárnap

ságok e

nagybá

nyire t

Ezenkiv

és Gőze

játékár

helyára

A műsorra

megvált

Felcél

Kiadó: FRA

Szerkesz

Valutapiac június 19-én

TŐZSDÉK	Lei	osch kor.	márka	fran. frank	svájci frank	lira	osztr. kor.	magy. kor.	font sterl.	dinár	leva	langy-márka	dollár	holl. forint	török font	svéd kor.
Bukarest valuta deviza		297 800	4950 4825	1347 1350	29	755 772	127 108	1750 16	675 690	210	100	377	153		97	
Bécs valuta deviza		300	48	1365	3000	805		1640	700			365				
Prága valuta deviza																
Berlin valuta deviza		623		2860	6120	1505	205	3375	1435				322	128		
Zürich valuta deviza			161			2570	350	53				1250	52750			
Paris valuta deviza																
Budapest valuta deviza	608	1850	295				635		4300							

ára 100 korona, a barna vagy sárga cipő 100-150 korona. Ugyancsak olcsóbbak lettek a magas cipők, valamint a gyerek- és férfi cipők. A harisnya ára is néhány koronával olcsóbb. A kalapok ellenben époly drágák, mint tavaly, hasonlóan le szállt a napernyők és esernyők ára is. Kalap, keztyű és nyakkendő ma még luxuscikkszámba megy. A nyakkendők aránytalanul drágák. Az élelmezési cikkek árai a szombati piacon a következők voltak: főzéshez való vaj 36 K, friss vaj 40-44 K, teavaj 49 K, dán vaj 38 K. Az amerikai zsír kilogramját 20 koronán alul adták, a juhturó kg-ja 24 K s a müzsi 20 korona volt.

(x) Stinnes és Krupp Oroszországban. Varsóból jelentik: Moszkvai értesülések szerint egy német ipari konzorcium, amelynek élén Krupp és Stinnes állnak, megkegyezést létesített a szovjetkormányal s ez szerint egész sor orosz iparág kerül birtokukba. A Krupp- és Stinnes-konzorcium elsősorban a vasüzemeket fogja reorganizálni s megfelelő helyeken új gyárakat állít föl. A kezdethez szükséges nyersanyagot, a gépeket és a technikai személyzetet ők szállítják. A körülből 30 milliárd márka alaptőke felét a szovjetkormány kereskedelmi és ipari ügyosztálya, másik felét a német iparosok adták. A konzorcium működési köre egész Oroszországra és az orosz ipar valamennyi ágára kiterjed.

(x) Felemelték Magyarországon a lovak kiviteli illetékét. Budapesti tudósítónk jelenti: A pénzügyminiszter a lovak kivitelére vonatkozó rendeletet a következőképpen módosította: I. osztályú versenylo után 50.000 K. II. osztályú versenylo után 25.000 K. III. osztályú versenylo után 15.000 K. minden más lo után 10.000 korona illeték fizetendő. Visszahozatal esetében nem fizetendő illeték.

1290 korona e y kilogram kenyér Bécsben. Bécsből téviratozzák: A rohamosan emelkedő árak között a kenyérrak feltűnő szökkenése a lakosság körében mély elkeseredést idéz elő. Tegnap a fekete kenyér kilogramját 1290 koronáért árulták.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

MAGYAR SZÍNHÁZ

Heti műsor

Kedd: Nincs elvámolni valója? (Bohózat-repriz. Rendes helyárral)

Szerda: A hamburgi menyasszony. (Operett-újdoncsáng, 5-ösödör. Rendes helyárral.)

Csütörtök: Elvesztett paradicsom. (Újdoncsáng, 3-adször. Berkó Lili és Gózon Gyula együttes vendégjátékával. A földszinten premier-helyárral, az erkélyen rendes helyárral.)

Péntek: Éva. (Operett-repriz. Berkó Lili vendégjátékával. A földszinten premier-helyárral, az erkélyen rendes helyárral.)

Szombat: Ernőni (Opera-repriz. Új bemutatással és új szereposztással. Opera-helyárral. Opera-bérlés 29. szám. Előadás kezdetén a nézőtérre vezető ajtókat bezárják.)

Vasárnap d. u.: Tót leány. (Berkó Lili és Gózon Gyula vendégjátékával. Szentgyörgyi István főlépésével. Mérsékelt helyárral.)

Vasárnap este: Új kabaré. (Újdoncsángok először. Nulla ur. Az amerikai nagybácsi. Község dolgában. Meenyire tud marha lenni egy férj. Ezenkívül magánszámok. Berkó Lili és Gózon Gyula együttes vendégjátékával. A földszinten premier-helyárral, az erkélyen rendes helyárral.)

Műsorra tűzött előadások jegyei előre megváltathatók a színház pénztáránál.

Felolós szerkesztő: MARTON ERNŐ

Kiadó: FRATERNITAS nyomdával.

Szerkesztőségi telefonszám 977.

Tenis nadrág

lei 260, lüster sacco

Neumann M.

férfi-, fiu- és leánykaruha áruhaza
Cluj, Piata Unirii Fötér 14.

Kottmann Károly és Tsai

részvénytársaság 1220

Timisiora IV. Strada Iancu Vacarescu (Bem-utca) 14. sz.

Szesz-szabadraktár, szeszenaturáló telep. Szilvórium és törkölyfőzde, rum-, likőr- és konyakgyár. Bornagykereskedés.

Kereskedők és viszontelárusítók figyelmébe!

2 vagon olasz cérna érkezett, garantált 400 yardos la. márkák. S. állítunk legolcsóbb napi árban postal szétküldéseivel.

Gutfried és Herskovits
Oradea-Mare, Piata Unirii 12. — Telefon 211.

Kepes Elek orvosi kötszerész

Oradea-Mare, Sas-passage

Ajánlja saját készítményű sérvköteit, hasköteit stb. Női és férfi övszerek nagyraktára 00000

GRÜN WALD-ÜVEGCSISZOLDA

ÉS TÜKÖRÁRUGYÁR

ÉPÜLETÜVEGEZÉSI VÁLLALAT

ORADEA-MARE, STR. GERLICZY 16

Tükörüveg megérkezett!
Ujrafoncsorozás I I I I
Finntükrök raktára I I I

Tükrök és butorüvegek minden méret és modell szerint készülnek

SCHÖNBERGER, SPITZ & Co

kötött, szövött, rövid és norinbergi áruk nagykereskedése

Oradea-Mare—Nagyvárad, Nagypiac-tér

MODERN ÜVEGCSISZOLDA

ÉS TÜKÖRÁRUGYÁR

PÉCHY és TÁRSA

Oradea-Mare (Nagyvárad) Strada Saguna (Kapacius-u.) 20. 0000000000000000 1381

készíti a legszebb tükröket és butorüvegeket minden méretben és mennyiségben

Ujrafoncsorozási Kérjen árajánlatot!

NYUGÁGYAR

kívánatra egyes drbként is bárhova gyári áron szállíthatnak kartámlával, lábpréssel prima vászonnal 250.— lei ellenében

Weisz Kálmán, Oradea-Mare, Nagypiac-tér 10. Telefon 905.

Uj ékszerüzlet! Uj ékszerüzlet!

Órák Arany
Ékszerek Ezüst
Mindennemű Ujdonságok
Ajándéktárgyak

legolcsóbb bevásárlási helye

H. S. Braunfeld

Fényő és Braunfeld

cég volt beltagjának modern ékszerüzlete

Cluj, Piata Unireii 15. (v. Dobó-féle helyiség). — Telefon 6—43.

Coron Blue

(Kékitő kocka), kékitő illatos, tinta, párna, festék, kalapiakk minden színben, légyapír süveges, szalagos és ives. Padlóárgító, garantált minőség, legolcsóbb ár.

LUXOR üvegészeti gyár, Cluj,

Telegram: „Luxor”, Cluj, Telefon 12—97.

Engros engedmény. 1295

Utlevéleket 48 óra alatt láttamoz. Felvesz hirdetések és fényreklámhirdetések. Fodításokat elvegez „RECLAMA”, Piata Unirei 4. l. emelet. 2917-I

Forgalmi Bank Rt. Cluj

Keres

azonnali belépésre bank-praxissal rendelkező egy perfect magyar-német önálló

levelezőt

és egy mérlegképes

könyvelőt

Ajánlatokat kérünk Forgalmi Bank Igazgatóságához, Cluj beküldeni.

amelyet a... ker. TVE

es a harma-nak.

győzelmévei... esapata. A...

G

t és annak... mlyen biz... ugyan a... és nem ad... ténv, hogy... petróleum-... rra enged... romániai... által

tele. Busz... FR. vezér... már... több fő... tszázmillió... FR. a meg... és most a... rüli kölesön... ment ma... szakán va... javaslatot is

korkakivi-... Tegnapi je... elele, amely... pa kivitelét... ékos belső... an. A 25... szövetkeze... viteli ange... gyi minisz... yasztás szá... nak árát 65... A hivelle... t 4000 lei... sziót kell

délyek iránti... ottságokhoz... óli jelentik:... rúsi bizott... xportörlet, délyek iránti... megyei bi... A megyei... nyeket el... b bizottság

. Ro nániá-... or létesíthet... lációt, ha a... számát fi... a Rumá-... Rumánischer... talál olyan... s Ujromá-... gi és pénz-... ól Ont is... onalu köz-... j-Kolozsvárt... rjea mutat... áltól Cluj,

rágai piac... zati cikkek... nán a cipők... félcipő 50... ete félcipő

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetések egyszeri közlési díja szavanként 1 lel. Vastagabb betűvel szedett szavak 2 lel. Legkisebb apróhirdetés díja — 10 szög — 10 lel. Jellegű hirdetésekre semminemű felvilágosítást nem adunk. A beérkező ajánlatok helyi hirdetéseknek a kiadóhivatalban vehetők át, vidékiek a kívánt címre továbbítanak. Erre a célra a hirdetés díjon kívül 2 lel 60 bani bélegkötés fizetendő.

Azonnali belépésre keresek ügyes kiszolgáló segédet a rőtös és rövidáru szakmában. Kírákat rendező előnyben. Fényképes ajánlatot kér Spitz Béla, Szatmár. 4029-1

Schwarz Slomo azonnal jelentkezék a kiadóhivatalban.

Kolozsvári favállalat keres egy irodai gyakorlati bíró perfect román levelezőt. Ajánlatok Favállalat jellegére a kiadóhivatalba. 4037-1

Nagy szobát műhely részére keresek sürgősen. Cím a kiadóban. 4038-1

Külvárosi 2 házas telek, 2 üzlethelységgel fűszer és külön italmérési engedéllyel elköltözés véget azonnal eladó. Cím a kiadóban. 4040-1

Berendezett tüzi és építési anyag telephéz önállóan működő, bizonyos tőkével rendelkező társ kerestetik. Cím a kiadóhivatalban. 4042-1

Előpatakon orth. kóser vendéglő június 10-től megnyit. Grün Mór.

Tiszta sárga méz-viaszt veszünk. Herzeg Géza vegyészeti gyár Arany János-utca 3. 4053-1

Egy zsidó ember Bukarestben a vonatból kiszállva tévedésből elvitte egy román katonatiszt podgyászát és otthagya sajátját, melyben egyebek közt talisz és tejjün is volt. A katonatiszt címe: Adm. Sublocotenant Ghimpeteau Dtru Str. Trosa-Petrosen 15. Bucuresti. A podgyászokat ott visszacserelelheti. 4049-1

Nagyobb mennyiségű mosatlan, petroseni gyapjú Ricsel Hermanné cégnél Lonea-án kapható. 4048-1

Harisnya fejelést elvállalok 3 párból 2 párat. Wesselényi-utca 12. szám. 4047-1

Eladó 2 darab falcos cement cserépgép gép kompletten minden hozzátartozóval együtt és egy kupás gép, 2 drb Eternit alaku cementcserépgép kompletten felszerelve és hozzá egy kupás gép, Nemes Juon Feldivara Razboi, volt Székelykocsárd. 4406 1

Keresek egy faszakmabeli könyvelőt és levelezőt, aki német, román és magyar nyelvet szóban és írásban teljesen perfect bírja, vagy egy kereskedelmit végzett fiatalembert, ki a fenti nyelveket bírja és némi gyakorlata van. Cím a kiadóhivatalban. 4052-1

Egy nagyobb jó forgalmu vidéki városban kávéház és étterem részére társat keresek. Betegség miatt esetleg eladó. Leveleket »Szolid üzlet« jellegére a kiadóhivatalba kérek. 4052-1

Bockor, mosótalp, felsőbőr és szijgyár-tóbiánk állandóan nagy készlet kicsinyben és nagyban. Legolcsóbb árak mellett. Vidéki megrendeléseket kis postacsomagokban is eszközölök. Jelenlegi talp és bockor ára 65-70 lel. Vagontételeinél 5 százalék kedvezmény.

SÁMSON-BÖRGVÁR

Gyafagyár-utca 1. Gyorsáru raktárral szemben. Telefon: Gyár 3-85, lakás 3-87. szám.

Hirdessen az UJ KELET-ben!

Wieni Irodánk

és Bruck—Hegyeshalom—Budapest—Szoínok —Biharkeresztes—Békéscsaba és Kőtegyanba felállított saját exposituránk után

kötér kikötése mellett 5-10-15 napi

határidőn belül Ó- és Uj-Románia bármely részébe vagy vissza darabáru és vagonrakomány szállításokat vállalunk

Deutsch Testvérek. Központ Cluj, P. Unirei 26. Fiókok Wien I. Rotenturm Str. 12. Oradea-Mare, Rimánóci-u. 12. Orsova, Dunapart. 1276

Uradałmi tej טישין Tejszin
Lefölözött tej 75 bani **Teavaj**
Str. Solutiu (Viz-u.) 8. 4043-1

Értesítés!

Marosujvart, közvetlen a fürdő mellett a Czungánné-féle házban modern orth. kóser vendéglőt nyitottam. Szives pártfogást kér
4044-1 **Özv. Rozmann Albertné**

A Budapesti Mintavásár

1922. június 17-26.

4023-1

alkalmával kitűnően megszervezett

gyűjtőkocsi forgalom Budapestről Romániába

áll a vásárlók rendelkezésére.

Felvilágosításokkal szolgál és ajánlóleveleket készséggel ad

CAROL LASSEN nemzetközi szállítási vállalat Cluj, Piata Unirei 4. Telefon 333. Távirateim Carlussen.
Képviselőt a mintavásáron: Sulzer és Vogel nagyszállítók (Budapest, V. Zoltán-u. 16. Telefon 85-90) pavillonjában.

Ha szép és elegáns ruhát akar, látogassa meg
Herkovits Jenő
férfi szabót str. Baba Novac (Bethlen-u.) 10., ahol bel- és külföldi szövetek állandóan raktáron vannak. ooo
Pontos kiszolgálás, 1337
Szolid és olcsó árak!

Cégtáblákat
legolcsóbban készít 1316
JAKAB
Szárdá Regala 12a. (volt Majális-u.)

Cukorka és csokoládé raktár
Lusztig és Nussbacher
Cal. Regele Ferdinand 31.
Szállítunk postán, utánvét mellett.

Ottoman America Linie
B-dul Elisabeta No. 4. Bucuresti

Constanca direct
Newyork

Hamburg direct
Newyork

Fontos értesítés!

Mindazoknak, akik Amerikába szándékoznak utazni, nem kell Bukarestbe menniök s hiábavaló költségeket csinálniök, mert az amerikai konzulátus csakis az utazási irodáktól fogad el utleveleket. A illetök küldjék be tehát hozzánk következő okmányait: Utlevél, születési bizonyítvány, erkölcsi bizonyítvány, amelyben az is be foglaltassék, mióta lakik a községben, amelyből kívándorol, házassági tanusítvány, az amerikai rokonoktól küldött bevándorlási engedély és 4 fénykép (4 cm. széles és 5 cm. hosszú). — Mindezen okmányokat átadjuk az amerikai konzulátusnak és 10 napon belül értesítjük a felet, mikor jöjjön Bukarestbe utlevél láttaoztatására. — Senki se kérjen amerikai rokonaitól hajójegyet, mert 5000— leivel drágább, mintha itthon vásárolja. Irjon amerikai rokonainak, deponálja az a szükséges pénzt a Banque Belge pour l'Etranger Newyork, 67, Wall Street, amely átutalja azt bukaresti testvérintézetéhez (Banque Belge pour l'Etranger Bucuresti, Cal. Victoriei) s ez azonnal értesíti a címzettet a pénz megérkezéről. — Bármiféle információval szivesen szolgálunk és kívánatra megküldjük prospektusunkat, amely a lehető legészletesebb felvilágosításokat nyújtja.
Jegyezze meg jól a címünket: 4045-1

Ottoman America Linie romániai képviselője
Ferd. Hédont mérnök Bukaresti,
Bvd. Elisabeta No. 4.

Speciális hajfestő, női fodrász és manicure terem
Gallik és Fodor, Cluj
Calea Victoriei 2. (volt Rossut: L.-u.)
Modern hajmunkák, jutányos árak! 1284

Bőrlábszárvédő
elsőrendű anyagból fekete, barna és sárga színben 1286
Krébs János szijgyárió
Cluj, Calea Regele Ferdinand 77.
Kereskedőknek árkedvezmény!

Ne vásároljon rövid-, bazár-, galanteri- és játékárút, amíg fel nem keresi
Feiner Testvérek
elismert, olcsó lerakatát Cluj, Unió-u. 11. bent az udvarban.

Megolcsult az építés!
Calcit telepén
1 m³ mész 170 lei

Telep: Felegvári-u. 9. Telefon 1106.

שרטת ארטה Szalámit postán utánvét mellett pontosan szállít 1344
Winkler Mór & Co szalámigyára
Cluj, Piata Mihail Viteazul (Széchenyi-tér) 39. Telefon 12-90.
Árjegyzék és מושר קבשר kívánatra ingyen.

Befőttes üvegek és poharak, Tábla G függő és fali lámpák
raktárról azonnal megrendelhetök
Ausländer Testvérek
Cluj—Kolozsvár, Piata M. Viteazul (v. Széchenyi-tér) 39 Telef. 9-54.
En-gros! En-detail!

Gleichenberg Fürdőtelepen
levő Scherbaun-villában áthelyezett orth. kóser vendéglőmet május 25-én megnyitottam. Pontos kiszolgálás mellett szép szobák is kaphatók.
4021-1

Eisen Salamon

Első Erdélyrészi Ékszerárugyár

Cluj, Strada Xenophon
(volt Szappan-utca)
Telefon interurban 2-13.
Sürgöncym Juvaere Cluj.

Ékszerárugyár és nagykereskedés
legmagasabb árban mindennemű
Vesz: arany és ezüstöt Gyárt és elad:
mindennemű ékszerárukat
mindennemű briliáns
Vállal: munkákat, javításokat és átalakításokat
Vésnöki műterem.
Fogászati arany és forasztó, arany és ezüst huzalok.
Csak **viszonteladók** részére.

Aggyag és Vegyipar Rt. Szatmár

Gyárt: börenyvet, csontenyvet, csontszirt, mü tr á g y á t, szappant, kocsikenőcsöt, gépszirt, téglát stb.
Vesz: csontot, száraz és vizes huslást, nyers és olvasztott fagyut.

Folyó év július havában az Egyesült-Államokba utazom. Elvállalok bármilyen ügyek intézését oda és vissza ottani bármely nagyobb városban. Megkeresések Szentegyház-utca 10. sz. alá küldendők. Személyes felkeresőket naponta délután 6 órától kezdve fogadok. Feuerstein Béni. 4031-1

Szerkesztőség hivatal és n Cluj-Kolozsvár, L. Pop. — Bras
AZ Uj Kelet szerkesztőség hivatala Nyomda — — — — — Éber osztály — — — — — s. N. Sz. — — — — —
A kéziratok kézírásosaknak és a szerkesztőségnek adók. — Kéziratunk vissza és betűnk n
V. évfolya
Ti
A minden fölbáborító tekintélyes or ményét tessz szólb inkább val, a fejlőd kapcsolásával semmint érz Az itéletnek igazság kib durájában er volt, mert es melláthatóvá, fényre midea és minden al szembe kell az igazságná
Aki nyit utolsó évek mozdulásait, választott bir ségig sérelme vissza a két nagyváradi Milyen célból össze? Kimo ortodox trad Magyarországi törökvekék ok községi inté Tiszta ezé jóhiszeműök kedtek, hog hitközségének közéleti emb vezesse ebben
A konferen rabbinátusi ar It a konferen ták és ennek söt ünnepléve a nagyváradi jellegű lesz, a szivárgását g ortodox irodá zsidóságát — tekintet nélkül szervezet ne éríteni, söt szállardulását
Ezzel a b fölfogással in alakuló gyüle gyen meg el vallási szerve vetkezik, a ségbe való tö nyebben és e egyik testüle érintkezése te tósabb, mint kint való meg
A meglep közöttük első radi főrabbit érte. Ugyana Déson egyet volt az erde zsidóságának szervezendő ugyanezek k terror legfékt tották föl a és és Nagyvárad sem látott t három szélső a többiekrol zápora. Es ar egy harminca az erdélyi és ságának ügyé ugy vélték, tompulni az zán és a zsi Hibáztatni ke váradi küldöt gyöngeségüör port hintsene